

HØYT OG LAVT

urbane boliger for store og små
prosess

Prosess | Våren 2014 | Stine Glennås

Hovedveileder: Gro Rødne
Biveileder: Eli Støa

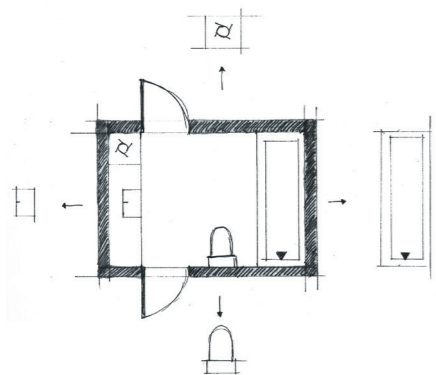
prosess

Jeg har valgt å samle tanker og undersøkelser jeg har gjort dette semesteret i et prosesshefte. Dette er et utvalg av min arbeidsprosess og viser prosjektets utvikling i hovedtrekk.

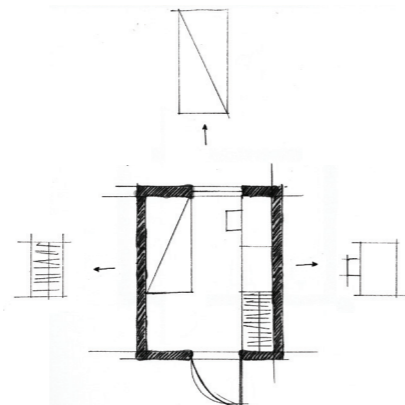
Jeg har også tatt opp enkelte temaer fra diskusjoner i kollokviegruppe og fra veiledninger.

oppstart

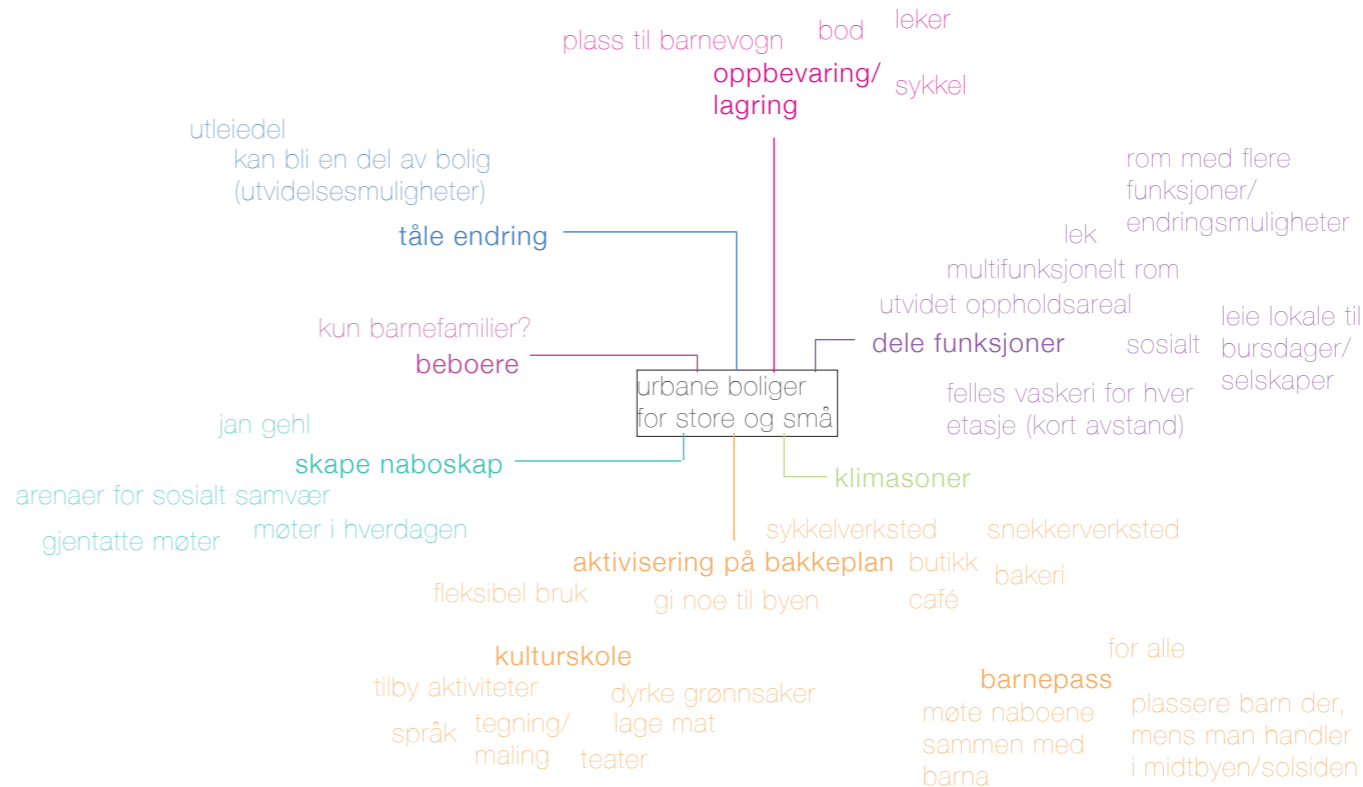
Etter å ha jobbet med tomtere registreringer og modellbygging starter jeg nå med prosjektene. Jeg kommer til å veksle mellom de to tomtene. Jeg begynner med å zoomer inn på ulike aspekter ved det å bo: sove, lage mat, vaske seg/bade osv. Jeg vil stille spørsmål ved hvordan vi bor i dag.

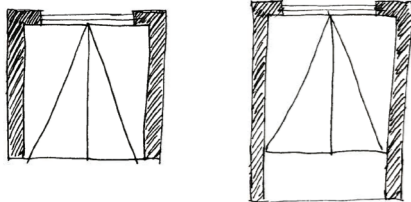
Må man bade/dusje der man vasker hendene?
Må man vaske klær der man bader/dusjer?

Må man gjøre lekser der man sover?
Må man kle på/av seg der man sover?

sove

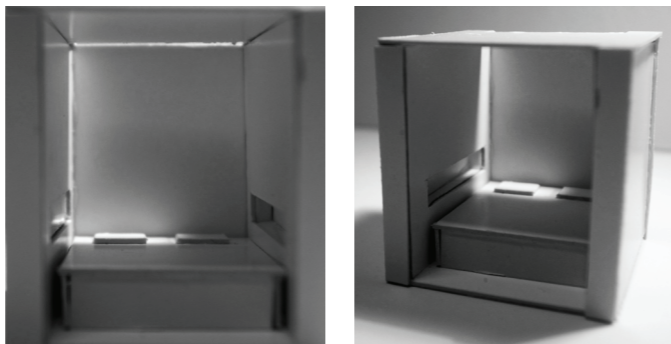

Kan man sove i nisjer eller bokser?
Trenger man gåareal rundt sengen?
Kan man klare seg med kun gåareal foran soveplassen?

Upraktisk variant,
vanskelig for den
som sover innerst å
komme ut

Muligheter for lysinnslipp i
sovenisje

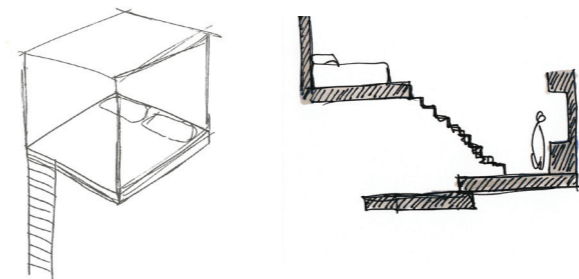

Kan lysinnslipp fra tak eller fra siden
gi kvaliteter til soveplassen?

Kan man se stjernehimmelen fra
sengen?

Kan nisjer i veggen brukes til oppbevaring/
vekkelokke, bøker, lys?

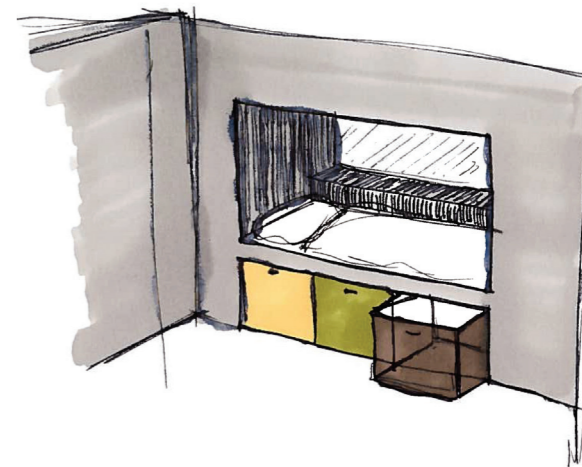
sove

Kan man sove over oppholdarealet?

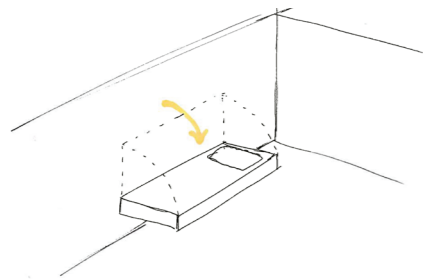

Kan man sove i en rund nisje?

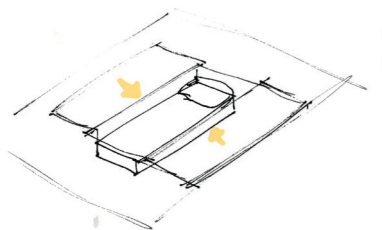

Kan man sove i en nisje i veggen?
Kan man oppbevare leker i skuffer under soveplassen?

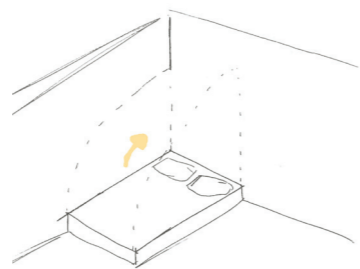
sove

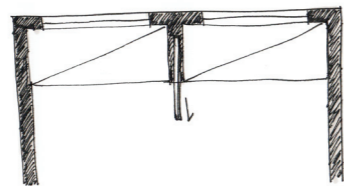
Kan sengen flippes opp og muliggjøre annen bruk av rommet?

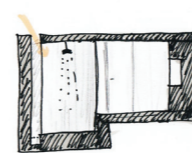
Kan man sove i et nedsenket nivå i gulvet?
Kan man ved hjelp av elementer som dekker over muliggjøre annen bruk av rommet?

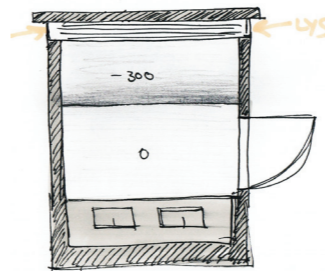
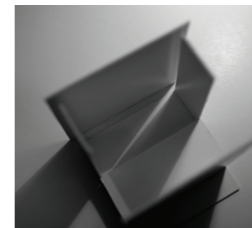
Er det mer upraktisk at foreldrenes seng flippes opp enn barnas?

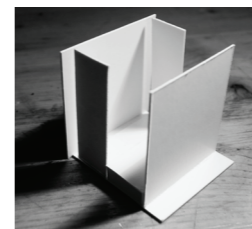
Kan søsken dele oppholdsareal?
Kan arealet brukes til annet?

snitt

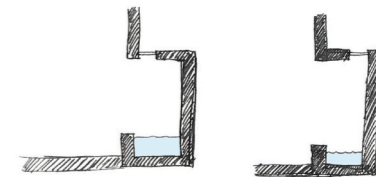

plan

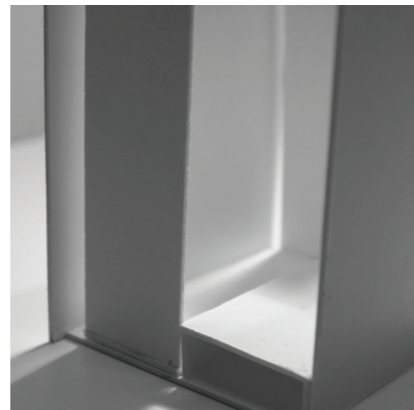
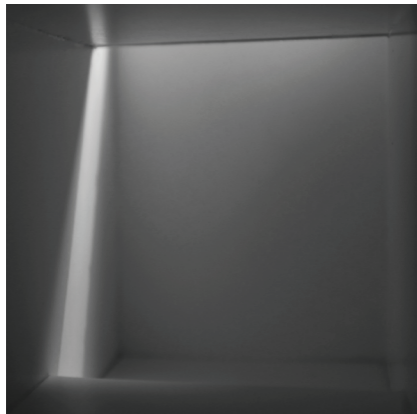
Kan et badekar oppstå ved å senke et nivå?

vaske seg/bade

Kan man bade i en nisje i vegg med overlys?

vaske seg/bade

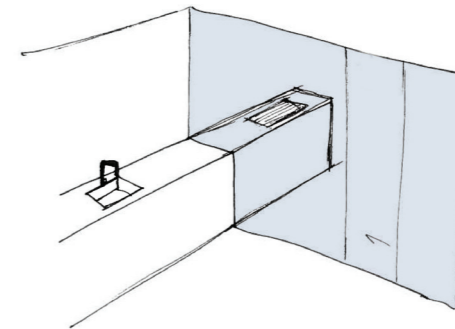

Kan lysinnslipp fra tak og fra sidene gi ulike kvaliteter til rommet?

lage mat

Kan man tittle ut mot gaten eller
baggården mens man lager mat og
tar oppvasken?

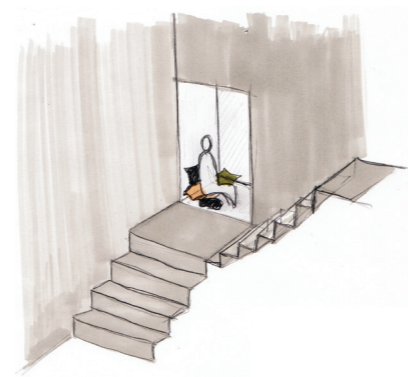
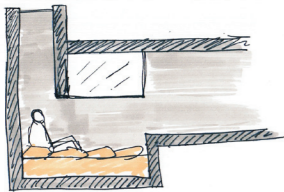

Kan man ha en kontakt mellom
inne og ute der kjøkkenbenken er
forlenget ut i uteplassen?

trekke seg tilbake, leke, lese

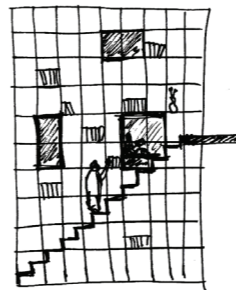

Kan man trekke seg tilbake i en "hule" i boligen?

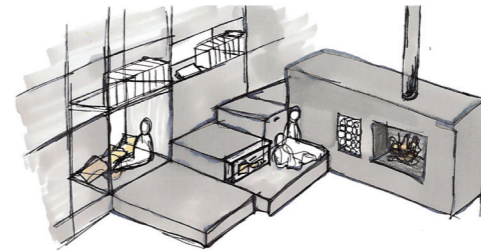
Kan man trekke seg tilbake i en nisje i trappen? Lese en bok, titte på livet i gaten

bevege seg vertikalt/oppbevare

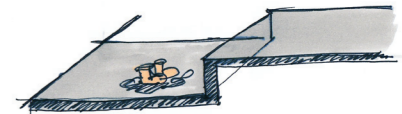

Kan man bevege seg vertikalt langs en oppbevaringsvegg?

Kan man sitte å lese en bok i en nisje i vegg?

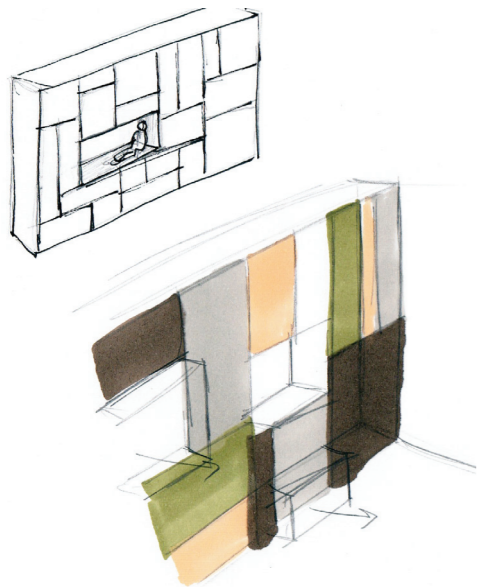
Kan man bevege seg vertikalt, der man også kan sitte og lese en bok og oppbevare leker/bøker?

Kan søle og snø bli igjen her?

Skille mellom soner med nivåer

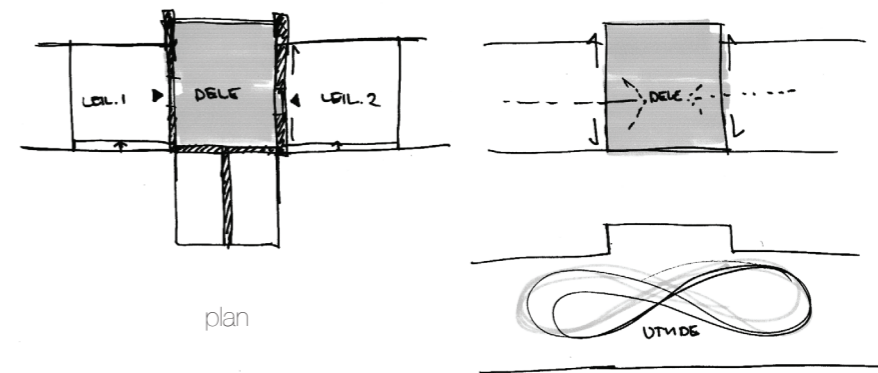
møte på naboen/dele areal

Kan man spare areal ved å dele funksjoner?
Kan man gi av areal fra oppholdrom til fellesrom?
Kan barn fra ulike leiligheter leke med hverandre i et eget rom?
Kan rommet være fleksibelt og brukes til lek, selskaper, bursdager eller annet sosialt samvær?
Hva skaper godt naboskap? Møter i hverdagen, gjentatte møter?

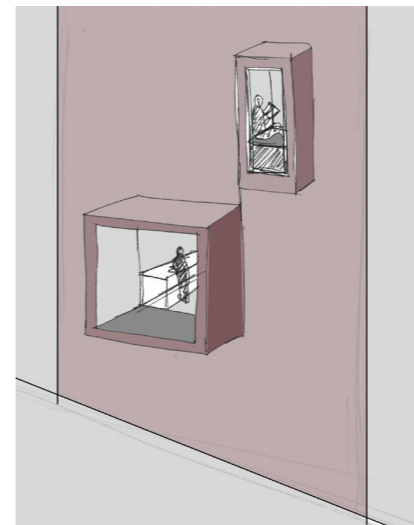
Kan en vegg med oppbevaringsmuligheter berike rommet?
Kan man skyve og flytte på elementer i vegggen og skape nye sitteplasser?

møte på naboen

Kan leiligheter dele et areal?
Kan arealet brukes til ulike formål?
Kan rommet være et annet sted? Ikke i tilknytning til boligen?

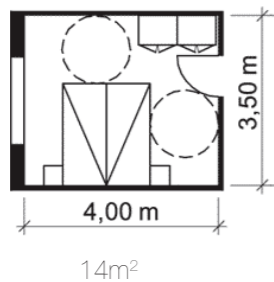
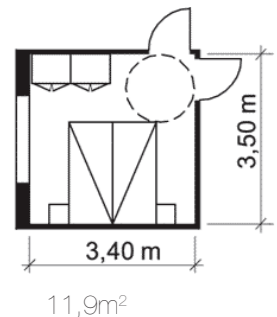
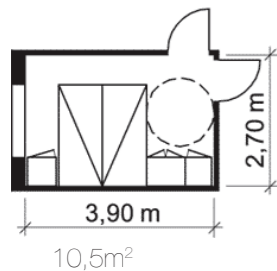
gi liv til gaten

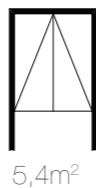
Kan nisjer/utstikk i boligene gi liv til gaten?
Kan det skapes en gjensidig visuell kontakt mellom beboerne og byen?

sammenlikning

Soverom med livsløpstandard

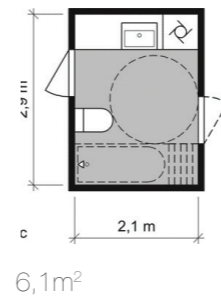
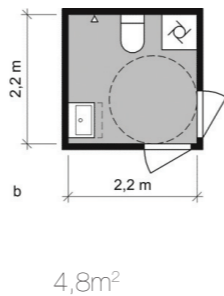
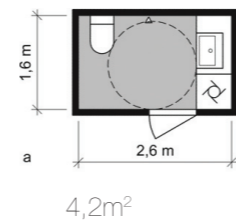
Sovenisje

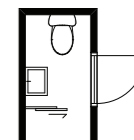
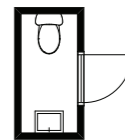
Hvor kan man spare areal?
Hvordan kan man oppnå kvaliteter på lite areal?

sammenlikning

Bad med livsløpstandard

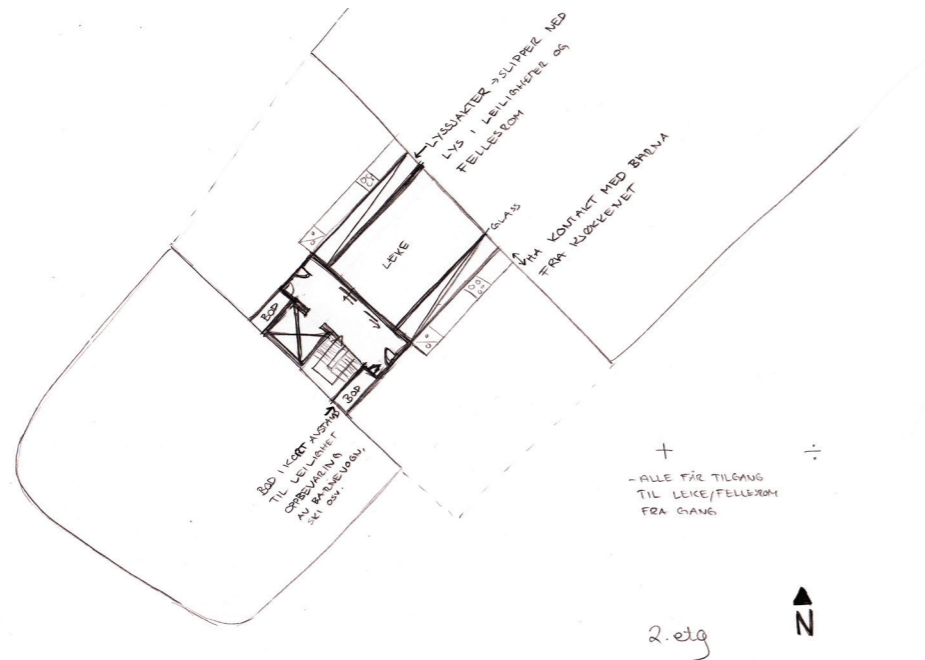

Komprimert bad løsning

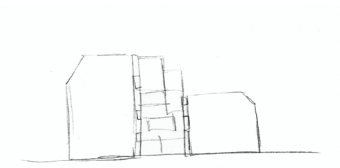
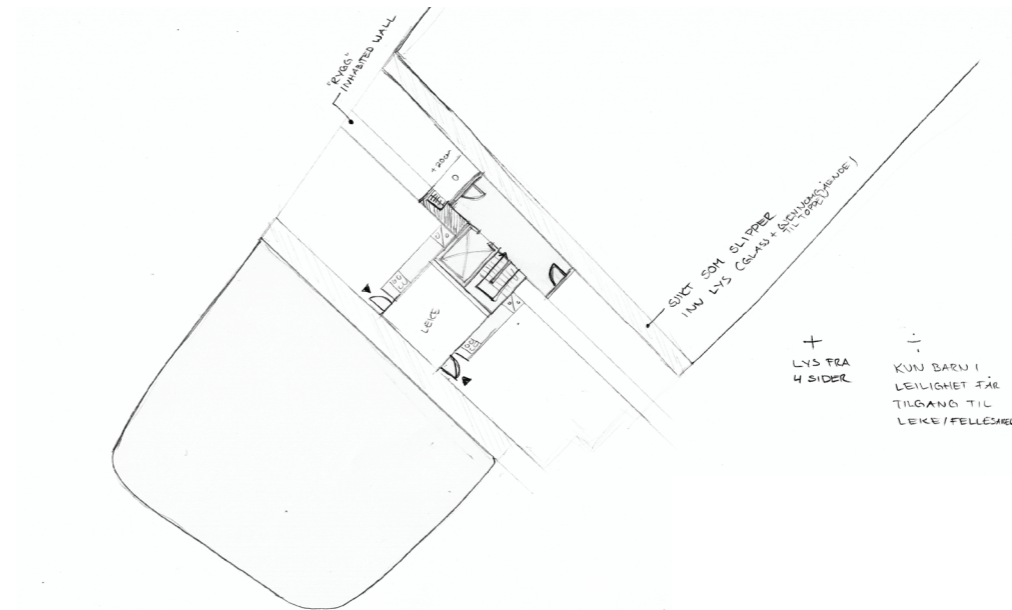

Kan man vaske klær i et felles lokale og spare plass på badet?
Kan det å vaske klær i et felles lokale bidra til at man møter på naboen og føre til et bedre naboskap?

skissering // innherredsveien

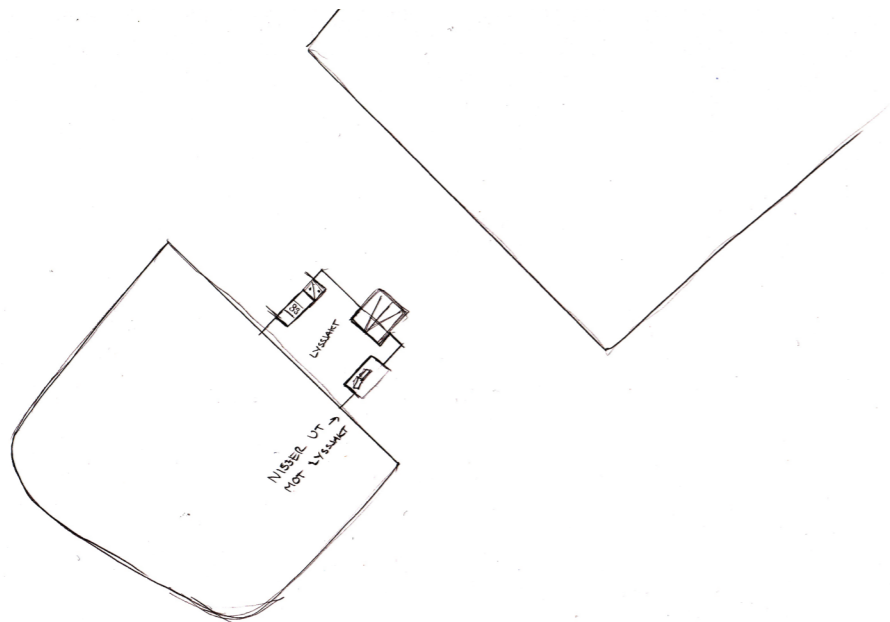
skissering // innherredsveien

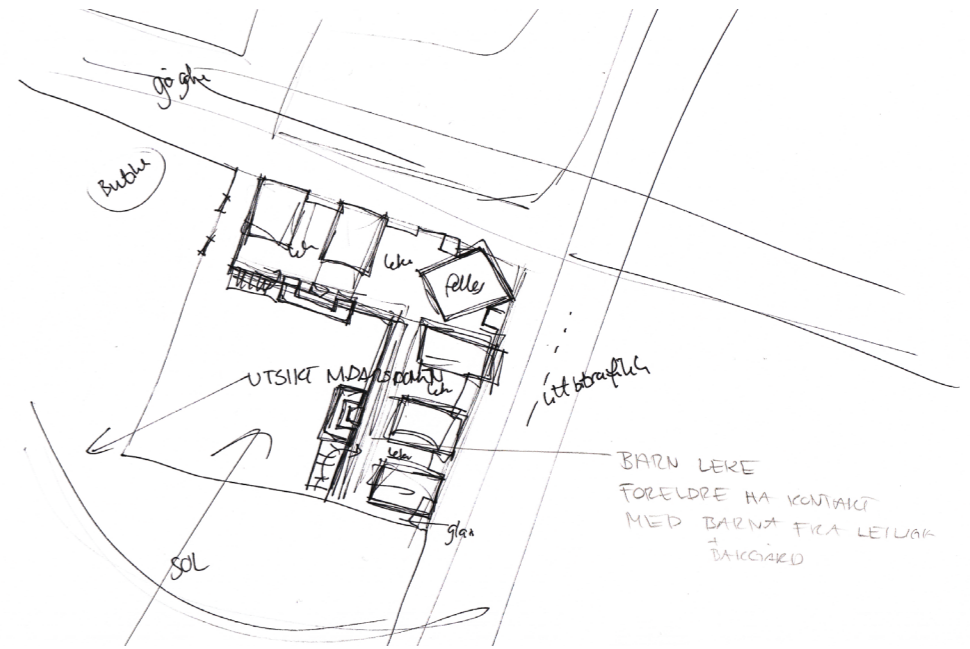
Skissesnitt

Kan bokser/nisjer stikke ut i lyssjakt?

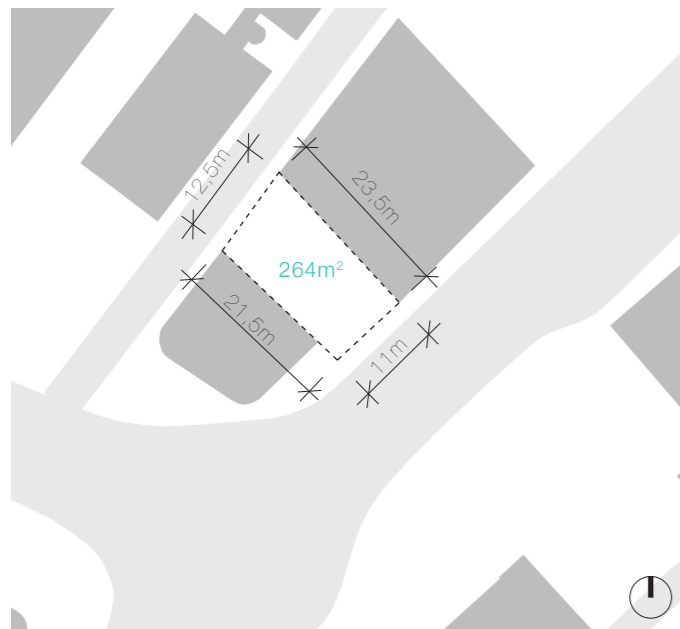
skissering // innherredsveien

skissering // munkhaugveita

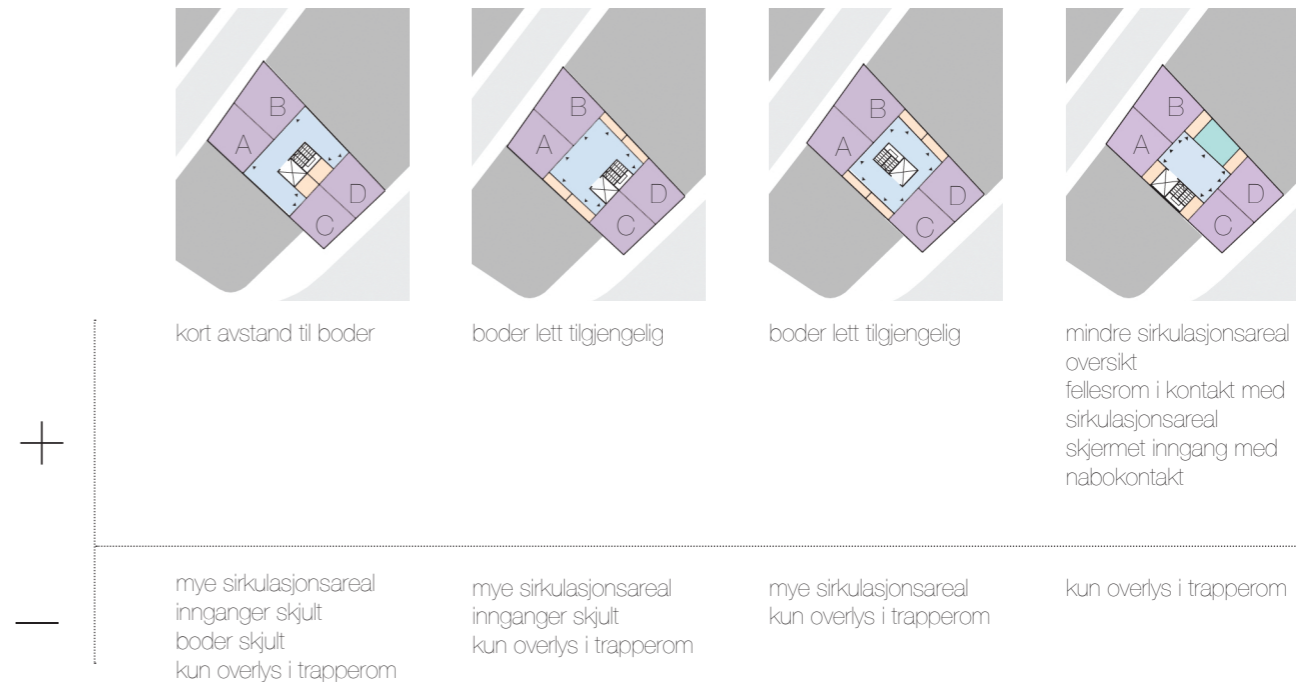

inndeling av leiligheter // sirkulasjon // innherredsveien

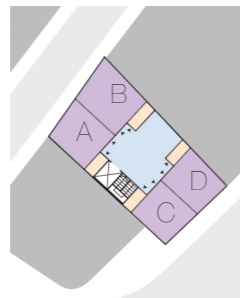
Plan 1:1000 Innherredsveien 2B

- leilighet
- bod
- vaskeri
- fellesareal/lekeareal
- sirkulasjonsareal

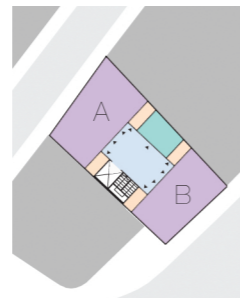

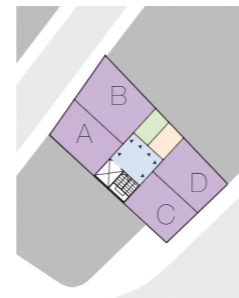
mindre sirkulasjonsareal
lyssjakt slipper ned lys
fellesareal i kontakt med
sirkulasjonsareal
skjernet inngang med
nabokontakt

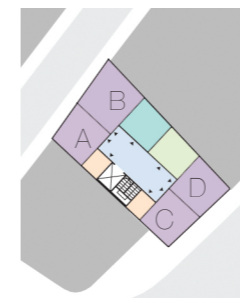
fellesareal og
sirkulasjonsareal under
ett
skjernet inngang med
nabokontakt

fellesareal i kontakt med
sirkulasjonsareal
skjernet inngang med
nabokontakt

mindre sirkulasjonsareal
fellesrom og vaskeri
i kontakt med
sirkulasjonsareal

mindre sirkulasjonsareal
oversikt
fellesrom og vaskeri
i kontakt med
sirkulasjonsareal
skjernet inngang med
nabokontakt

lyssjakter på sidene
slipper ned lys
fellesrom og vaskeri
i kontakt med
sirkulasjonsareal
skjernet inngang med
nabokontakt

Jeg vil jobbe videre med konseptet med lyssjakter og inndeling i fire leiligheter. Ved å dele inn planet i fire to-etasje leiligheter i stedet for to ett-etasje leiligheter gis det mulighet til å utforske vertikalitet i boligen samt at flere beboere kan møtes i felles adkomstrom.

Lyssjaktene slipper ned lys på den mørke tomten og muliggjør belysning av leilighetene fra mer enn en side.

Boder kan også plasseres på bakkeplan eller i kjelleretasje dersom de tar for stor plass.

mye sirkulasjonsareal
kun overlys i trapperom

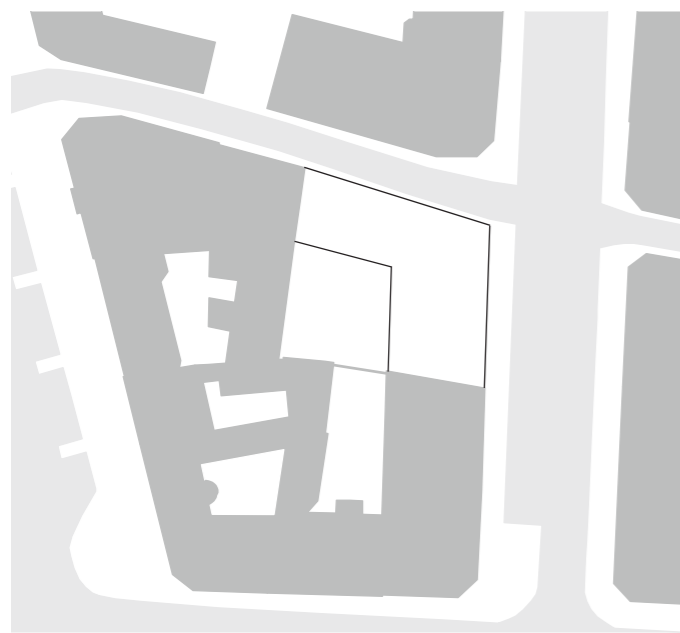
kun overlys i trapperom
kun to familier i hver
etasje

ikke skjernet inngang
kun overlys i trapperom

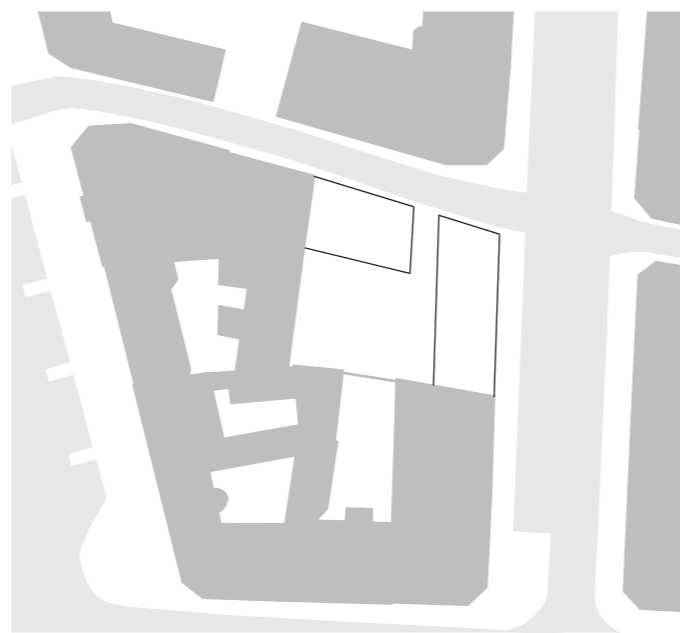

kun overlys i trapperom

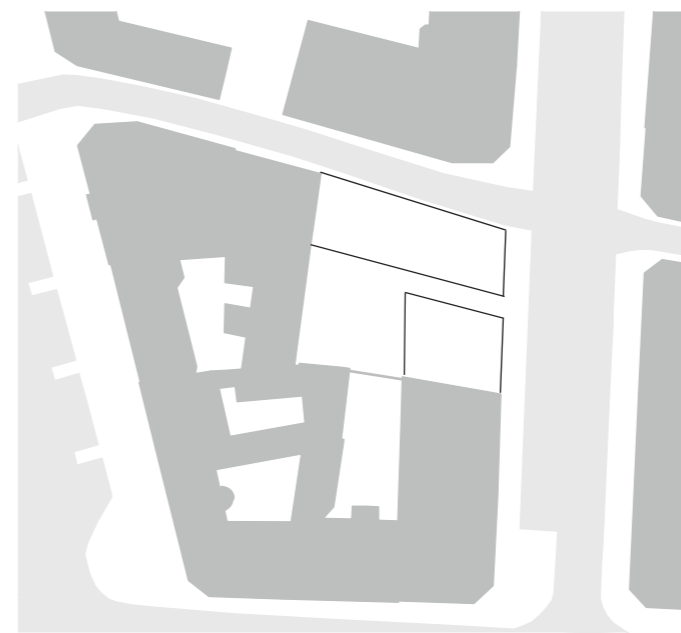
undersøkelser av byggets form // munkhaugveita

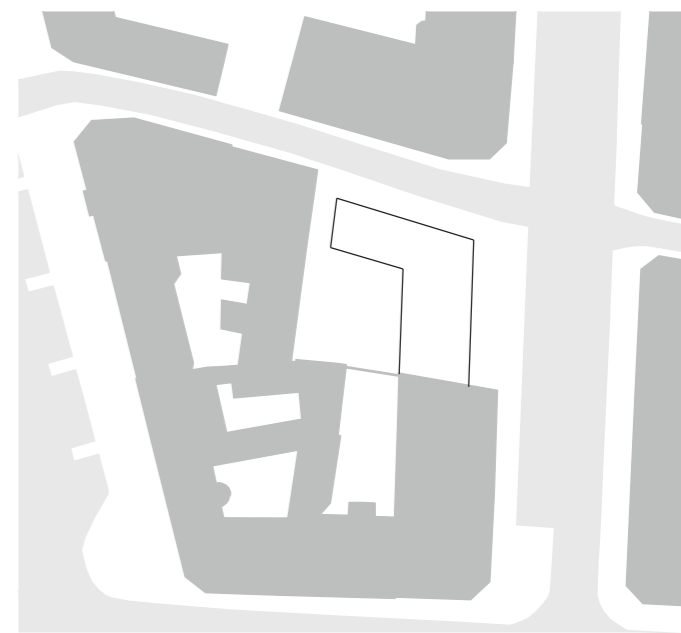
Kvartalfullføring

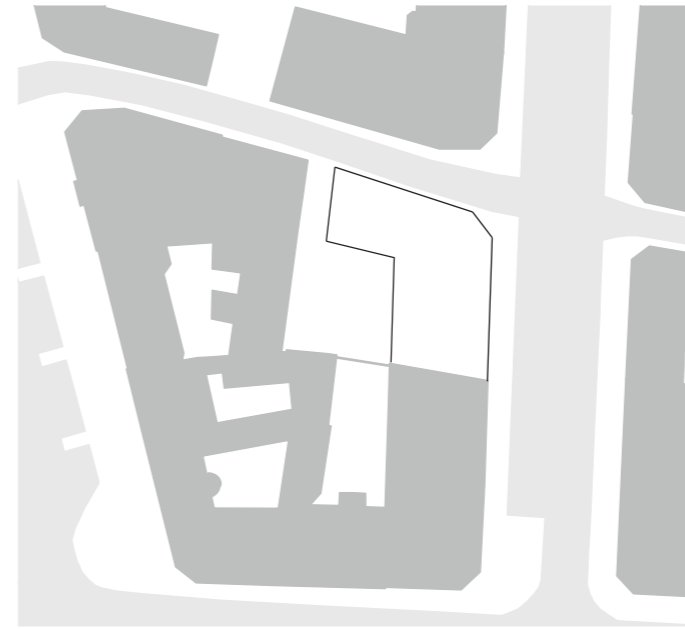
Passasje inn mot hage fra Munkhaugveita

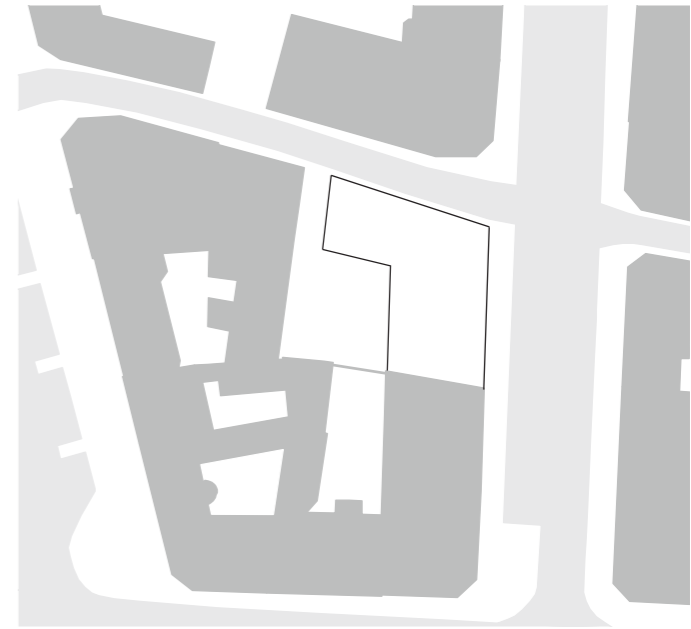
Passasje inn mot hage fra Schultz gate

Volum med litt avstand til fasade med vinduer (bolig)
Volum trukket inn fra gaten

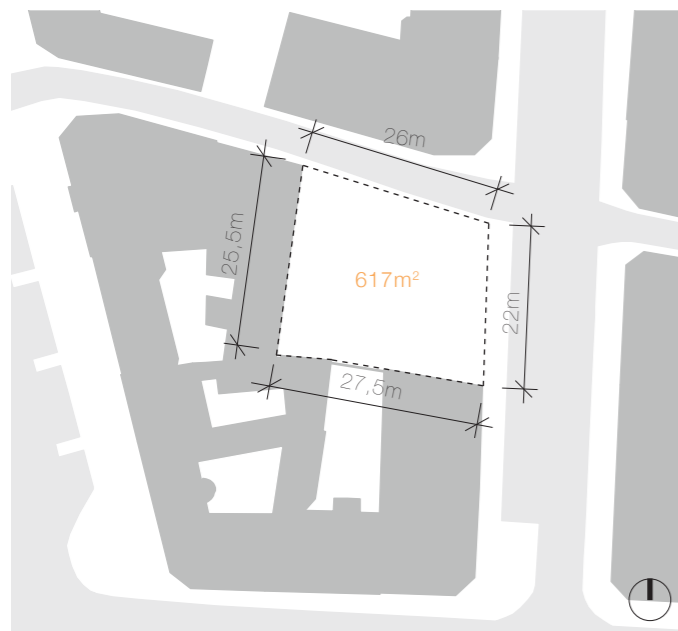

"Trondheimsnekken"

Volum med litt avstand til fasade med vinduer (bolig)

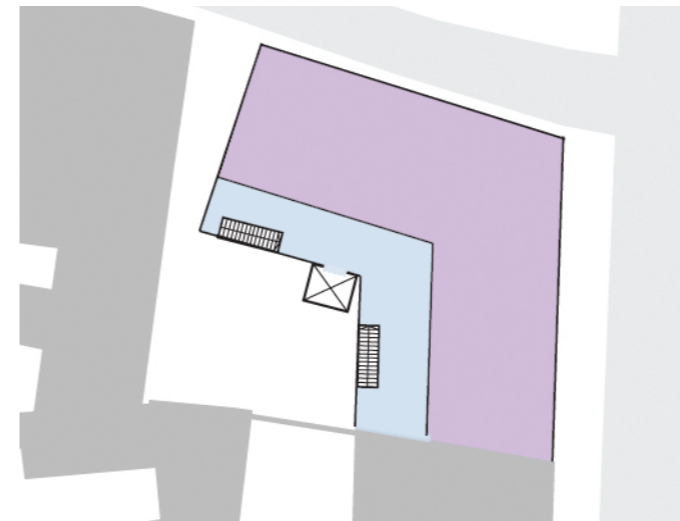
inndeling av leiligheter // sirkulasjon // munkhaugveita

plan 1:1000 munkhaugveita 5

- leilighet
- bod
- vaskeri
- fellesareal/lekeareal
- sirkulasjonsareal

planer 1:500

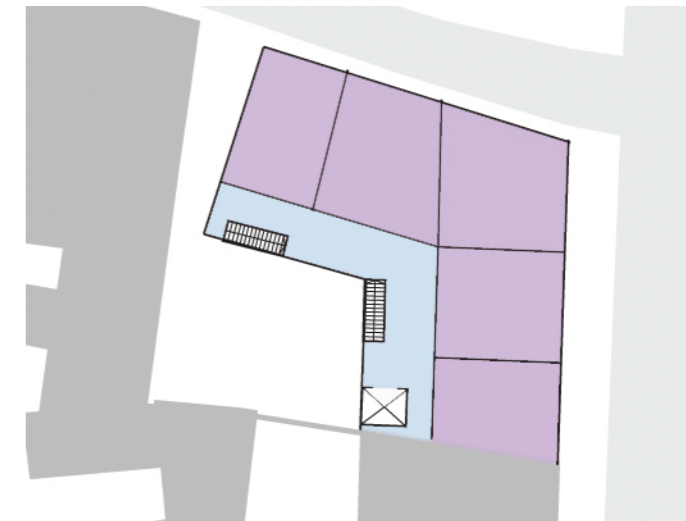
Plassering av trapp, heis, svalgangsløsning

Atkomst i kontakt med sirkulasjonsareal og hage
Sirkulasjonsareal kan brukes som fellesareal og til lek

Heis skaper skygge på fellesareal

Plassering av trapp, heis, svalgangsløsning

Atkomst i kontakt med sirkulasjonsareal og hage
Sirkulasjonsareal kan brukes som fellesareal og til lek

Heis skaper skygge foran boligene

Nabokontakt i oppgang

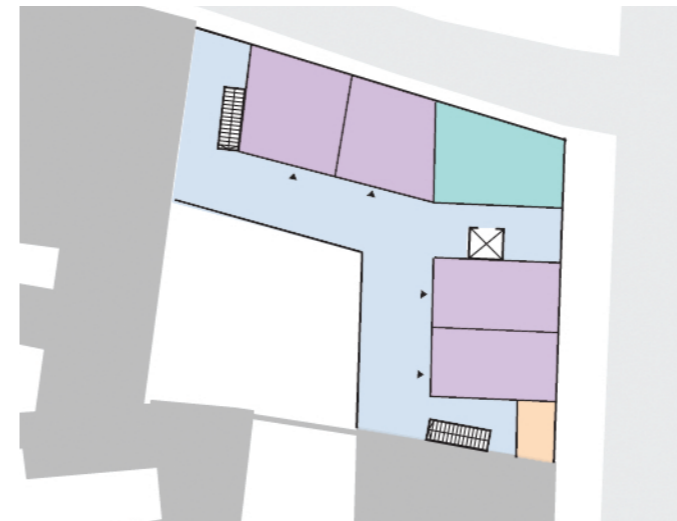
Heis skaper skygge
foran bolig
Ikke atkomst i kontakt
med hage

Nabokontakt i oppgang

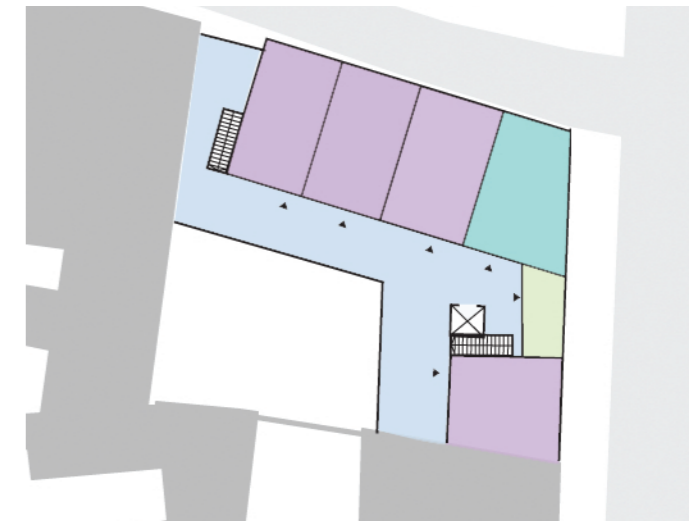
Ikke atkomst i kontakt
med hage
Kun visuell kontakt med
hage

Atkomst i kontakt med
sirkulasjonsareal og
hage

Mye sirkulasjonsareal
rundt heis

Atkomst i kontakt med
sirkulasjonsareal og
hage

Trapp og heis tar plass
der en kan bebygge
med bolig

Svalgang mot gate

Fellesareal kan bidra til kontakt mellom naboene?

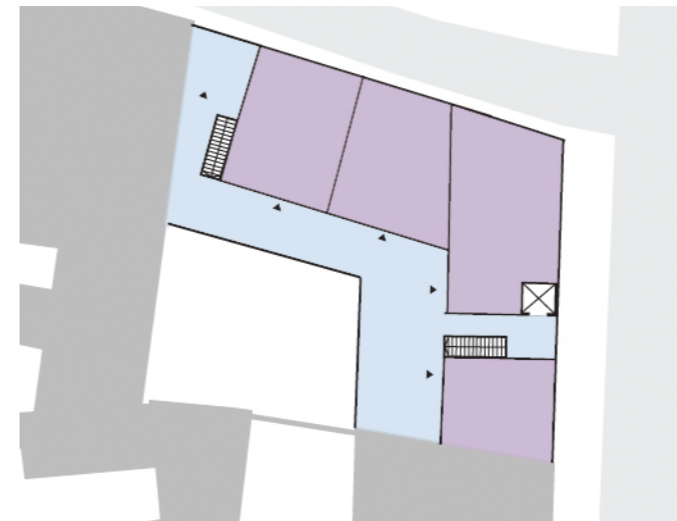
Liten nabokontakt
Kun visuell kontakt med hagen

Atkomst i kontakt med sirkulasjonsareal og hage
Åpning slipper inn lys og fører til en bedre inndeling av leilighetene

Heis skaper skygge på fellesareal

Atkomst i kontakt med sirkulasjonsareal og hage
Heis integrert i struktur

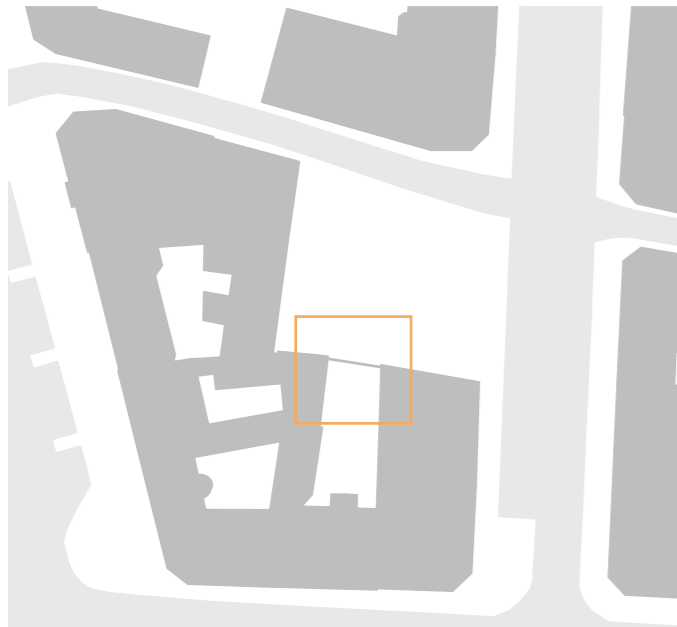

Jeg vil jobbe videre med det siste konseptet og tegne ut plan i leilighetene. Svalgangen med adkomst inn fra hagen muliggjør en kontakt mellom beboer og hagen. Ved å legge adkomsten inn mot hagen aktiveres området og skaper liv i utearealene.

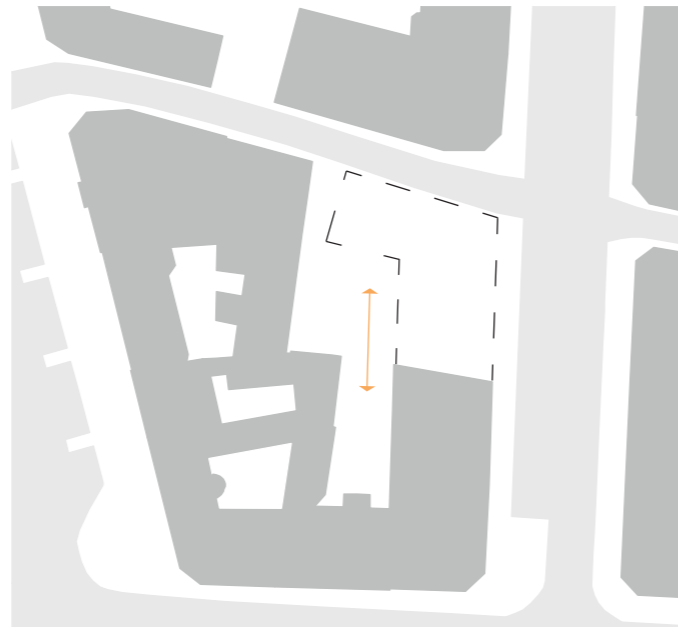
ny tomtebefaring // munkhaugveita

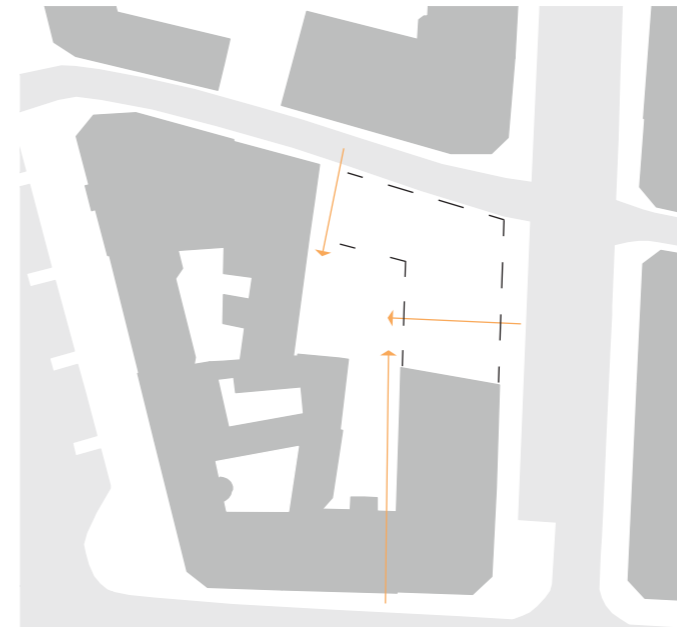
Kan hagen bak muren knyttes sammen med hagen i mitt prosjekt?

Dagens situasjon: mur inn mot hage

Grep: åpne opp, de to hagene blir en stor hage

Åpninger:

Passasjer inn mot hagen fra to sider
Det finnes i tillegg en passasje i kontorbyggene

noen kvaliteter ved tomtene // munkhaugveita

Hvordan kan utsikten mot Vår Frues Kirke fremheves?

Hvordan kan utsikten mot Nidarosdomen fremheves?

noen kvaliteter ved tomtene // innherredsveien

Kan man inkludere teglveggen i bygget?

kollokviemøte

Jeg la frem skissene og modellene jeg har jobbet med der jeg undersøkte ulike prinsipper for å sove, vaske seg/bade osv. Gruppen mente det var en god metode å starte med, og at jeg nå kan begynne å tegne ut plan der jeg får med prinsippene og kvalitetene jeg har studert.

Vi diskuterte hva jeg vil undersøke på de to tomtene. Det kan være interessant å se på prinsipper for utleiedel på en av tomtene. Hybelordningen kan være et godt tilskudd i økonomien for barnefamilie, og arealet kan utnyttes ved behov for mer plass.

faglig input

7. februar dro jeg til Oslo og deltok på "Compact living - Fremtidens arealeffektive boliger" i regi av NAL.

Kursbeskrivelsen var følgende:

"Mangel på et variert tilbud av boliger i sentrumsnære områder krever innovative løsninger. Trenden mot mer individualitet og samtidig mer komplekse familiemønstre gjør det vanskelig å forutsi hvordan mennesker vil ønske å bo i fremtiden. Men økte boligpriser som følge av press på urbane områder, og bedre utnyttelse av ressurser av bærekraftshensyn tilsier at vi må innstille oss på å klare oss med mindre boareal pr person. Hva innebærer det å bo på mindre areal? Hvordan kan vi skape fortettede boligområder og kompakte boliger og samtidig opprettholde høy bokvalitet? Gode fellesskapsprosjekter kan være en del av løsningen, smart utnyttelse av liten plass i en bolig, en annen. Fleksible boliger som kan tilpasse seg endrede behov for plass gjennom beboernes ulike livsfaser er en tredje tilnærming. Alt dette vil kurset vise eksempler på."

kursprogram

09.10 Morgendagens bolig

Arealeffektivitet sett i lys av bærekraftshensyn og nye husholdningsstrukturer. *Solvår Wågø, sivilarkitekt MNAL, forsker SINTEF Byggforsk, stipendiat NTNU*

09.55 Arealbruk og boliger

Positive og negative konsekvenser av begrepet compact living. *Bendik Manum, sivilarkitekt MNAL, professor i boligforskning, AHO*

10.40 Fellesskapsløsninger i arealeffektive boligprosjekter

Joakim Skajaa, sivilarkitekt MNAL, Eriksen & Skajaa

11.25 Teknobyen studentboliger

Juan Elvira, Estudio Murado Elvira

12.00 Lunsj

12.45 Fortetting med bolig- og bykvalitet

Benjamin Barth, sivilarkitekt MNAL, A-lab

13.15 Christian Krohgs gate 39 og Schultz'gate 1

Jonas Engene, FuthArk arkitekter

13.45 Spørsmål og diskusjon

14.00 Boligens livsløp

Endringsmuligheter og fleksibilitet i praksis
Harald Martin Gjøvaag, sivilarkitekt MNAL, Alliance arkitekter

14.45 Newhall Be

Prisvinnende boligprosjekt i England, 2013.
Michael Woodford, Alison Brooks Architects

15.30 Avslutning

Kurset var veldig inspirerende for meg og svært relevant for min diplomoppgave.

Solvår Wågø presenterte statistikk om arealutviklingen i Norge. I dag er gjennomsnittlig kvadratmeter per person i bolig 51m² (jfr. *Morgendagens boliger* i *Kunnskapsbase*). Blir man lykkeligere av å bo på stort areal? Hvordan kan man få til gode bokvaliteter på lite areal? Jeg ønsker å skape boliger med et redusert antall kvadratmeter per person og undersøke hvordan man kan oppnå kvaliteter i små boliger.

Boligprosjektet i Christian Krohgs gate 39 har fått til mange gode løsninger. Det var særlig inspirerende å se hvordan arkitektene har løst svalgangen. Ved å åpne opp i dekket slippes lys ned langs fasaden samtidig som det skapes en sitteplass foran boligen. Åpningene gjør at gangsonen flyttes et stykke ut fra boligene og gir private soner.
(Se plan: *Christian Krohgs gate 39 og Schultz'gate 1* *Jonas Engene, FuthArk arkitekter* i *Kunnskapsbase*)

(Presentasjonene fra kurset ligger i *Kunnskapsbase*)

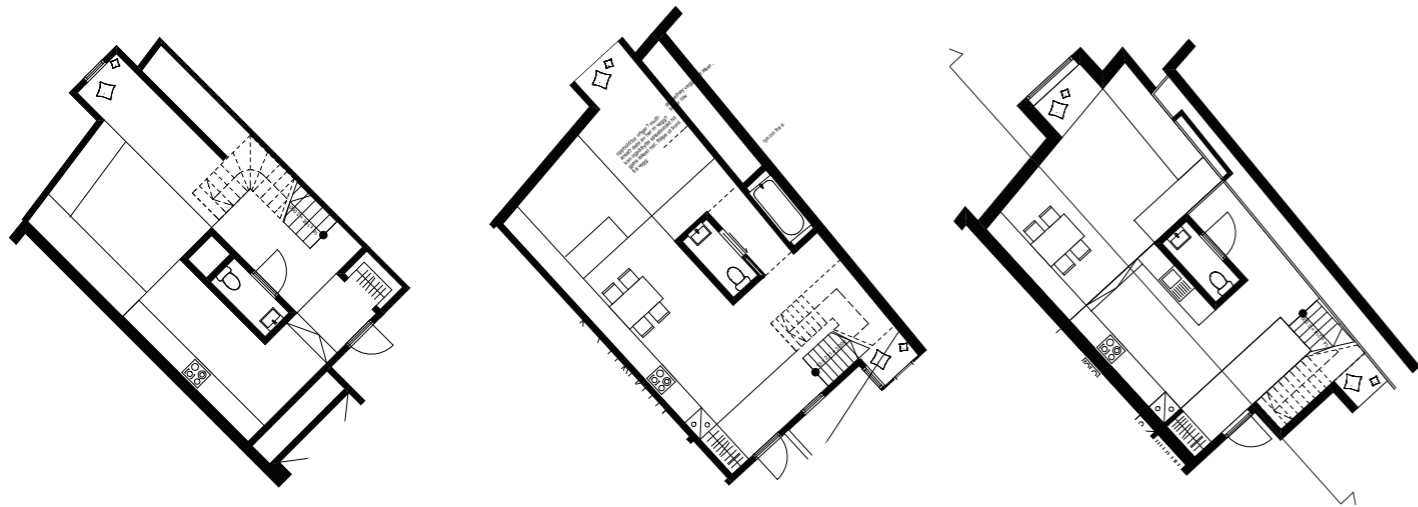
veiledning

Vi diskuterte løsninger for vask av klær i boligene. I *Barn og By* prosjektet (jfr. *Inspirasjonshäfte* og rapport i *Kunnskapsbase*) er det felles vaskeri, men enkelte beboere valgte likevel å sette inn vaskemaskin i egen bolig. Det kom frem av rapporten at dersom en vaskeriløsning skal fungere for barnefamilier, er det ønskelig med kort avstand til vaskemaskinene. Siden jeg har to tomter, har jeg muligheten til å teste ut begge løsninger: vaskemaskin i egen bolig og vaskeri. Jeg velger å teste ut vaskeriløsning i Innherredsveien, der beboerne har færre arenaer for å møtes i hverdagen. I Munkahaugveita derimot har beboerne flere muligheter for å møtes: i hagen, i adkomsten, og på svalgangen. Her har også beboerne større visuell kontakt med hverandre.

Vi diskuterte også mulighetene for utleiedel i Munkahaugveita. Utleiedelen må være fleksibel og kunne benyttes som hybel, utvidet del av boligen eller næringslokale.

I Innherredsveien diskuterte vi også at det vil være hensiktsmessig å legge soveplassen ut mot fasaden for å få luft. Siden det ikke er soverom, men sovenisjer, kan disse åpnes opp og gi lys inn i resten av oppholdsarealet. Arealet kan da også benyttes som en del av oppholdssonen. For å invitere til yttligere kontakt mellom beboerne velger jeg takterrasse fremfor private balkonger.

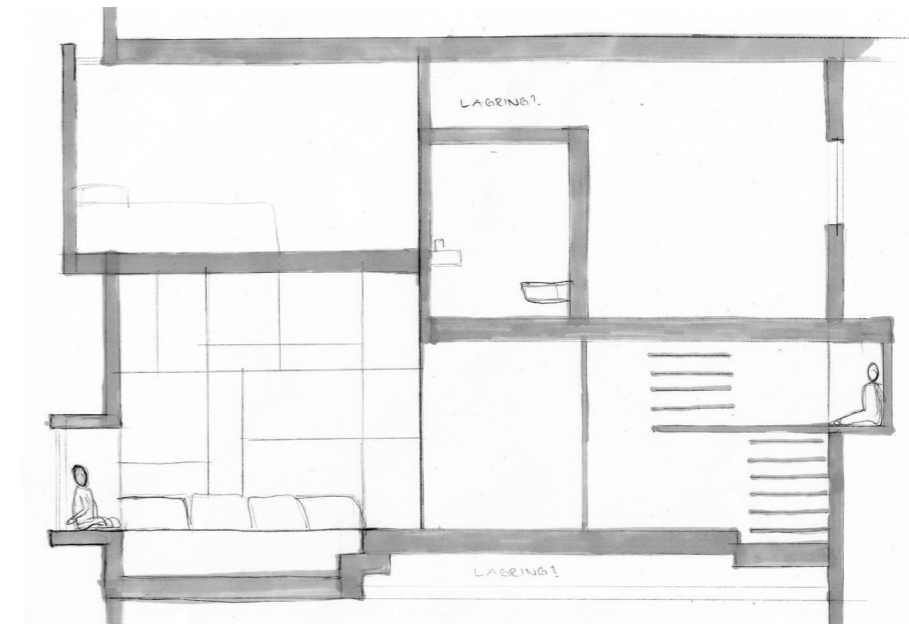
skissering // innherredsveien

Utvikling av plan // Tre forslag til boenhet// 1.nivå 1-200

skissering // innherredsveien

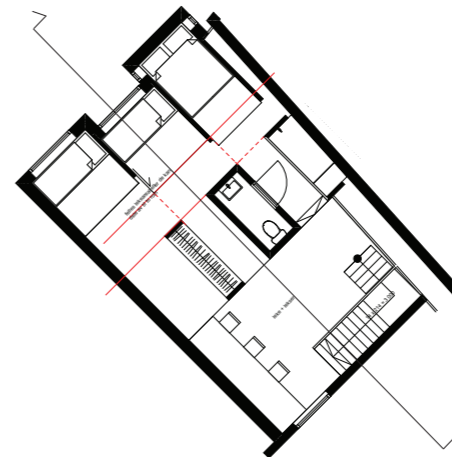
Snitt en boenhet 1-100

skissering // innherredsveien

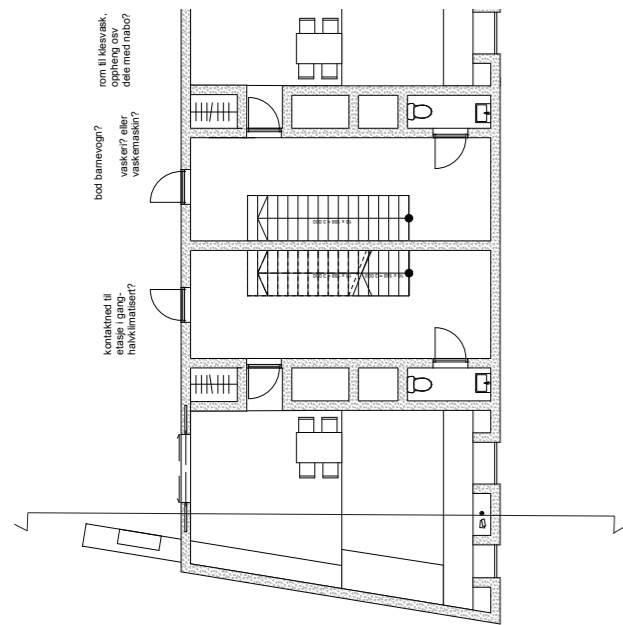

Utvikling av plan // Tre forslag til boenhet// 2.nivå 1-200 🕒

skissering // innherredsveien

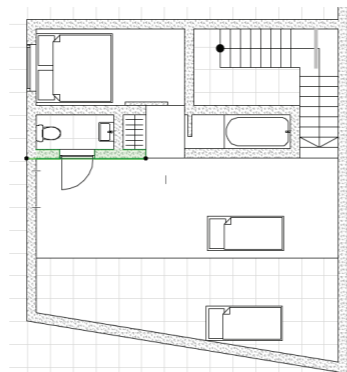
skissering // munkhaugveita

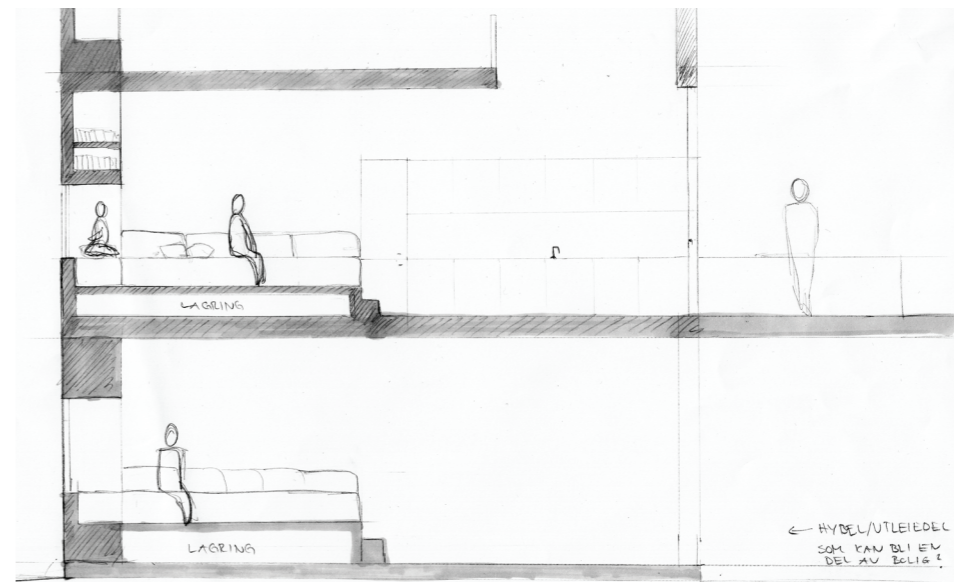
Utvikling av plan // En boenhet 1.nivå 1-200

Utvikling av plan // En boenhet 2.nivå 1-200

skissering // munkhaugveita

midtsemester

Undersøke i prosjekter

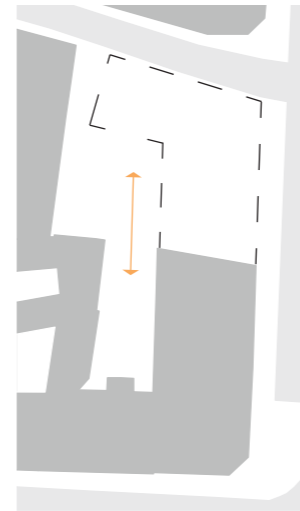
munkhaugveita

- arealeffektive løsninger
- møter i hverdagen som kan bidra til godt naboskap
- generalitet og elastisitet: utleiedel
- bakkeplan med flere muligheter:
hybel/bolig/næring/barnepass/kultur
- høyde/nivåforskjeller i gulv/tak
- bokvalitet i små boliger

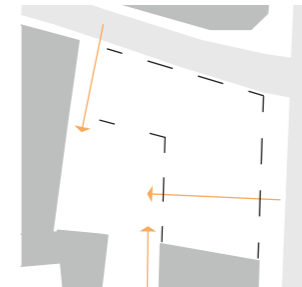
innherredsveien

- arealeffektive løsninger
- fellesløsninger og møtes i hverdagen som kan bidra til godt naboskap
- løsninger for lysinnslipp
- høyde/nivåforskjeller i gulv/tak
- bokvalitet i små boliger

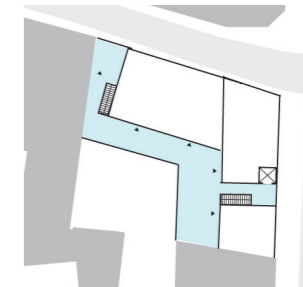
munkhaugveita

Fjerne mur og åpne opp hage på bakkeplan

Passasjer inn til hagen, avstand til fasade

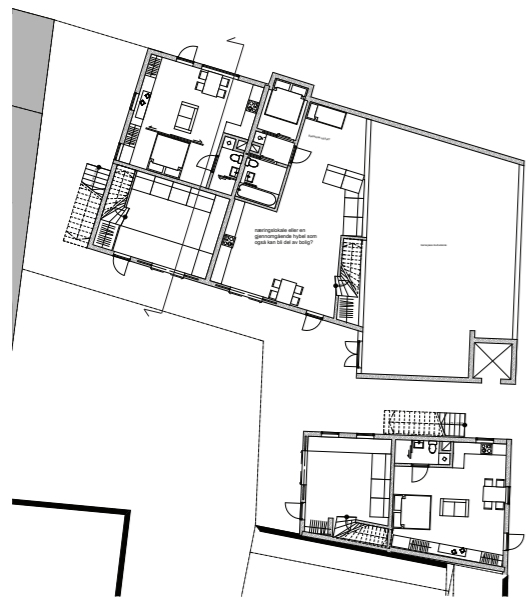
Sirkulasjon i bygget

bolig
bolig
bolig

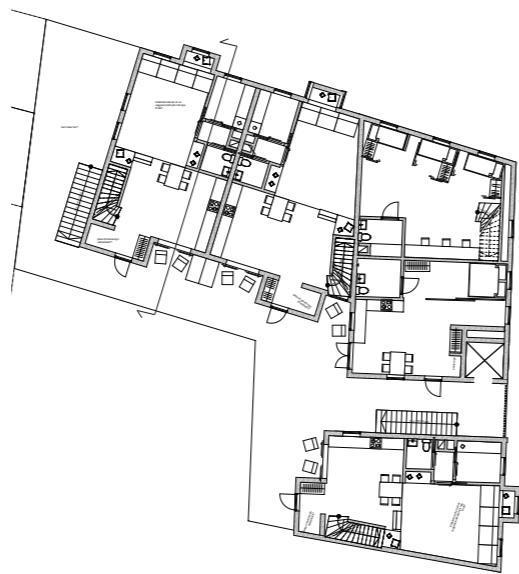
bolig
bolig
hybel utleie

bolig
bolig
næring

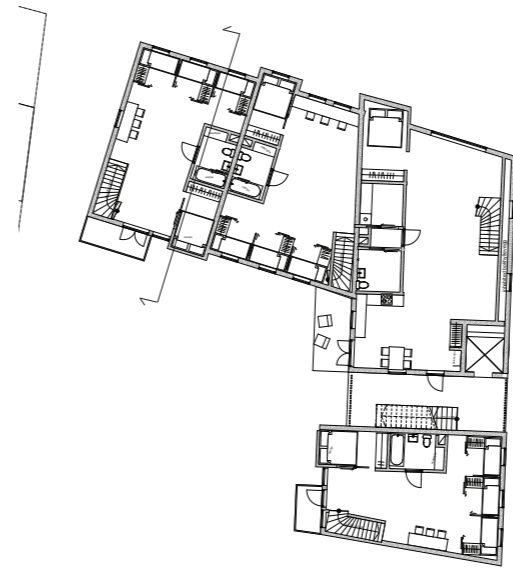
Fleksible enheter, utleiedel (vertikal inndeling)

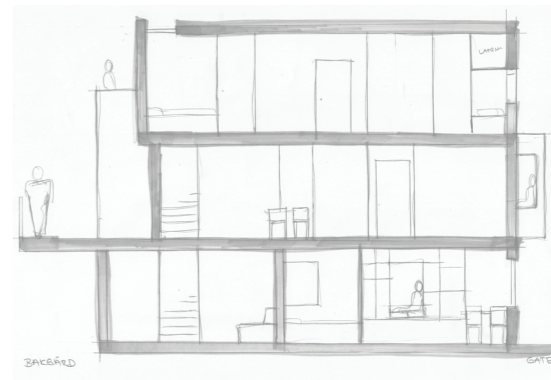
Bakkeplan 1-400 ⌚

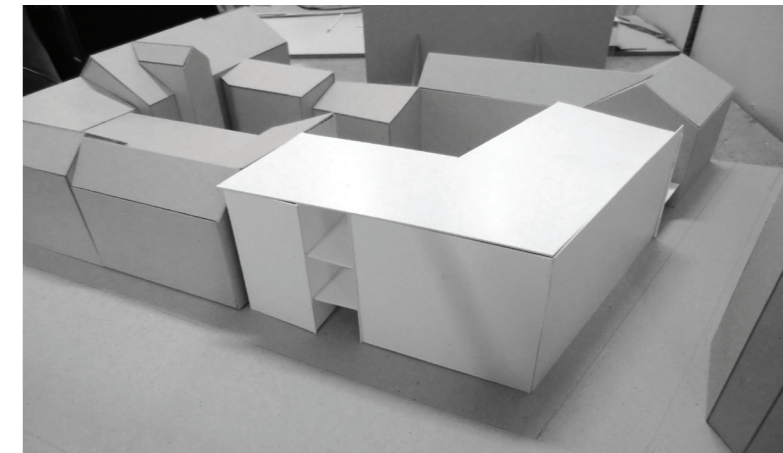
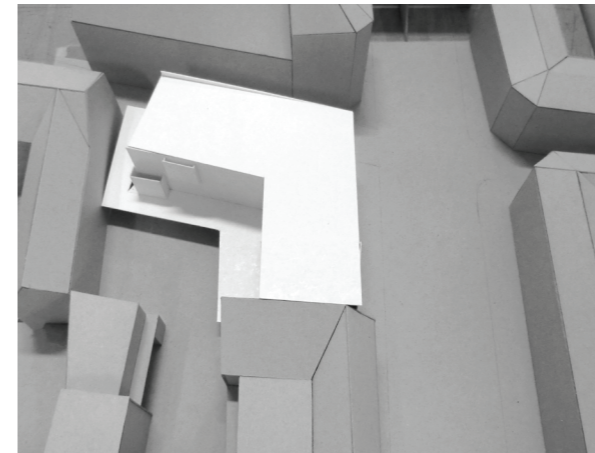
Plan 2.etg 1-400 ⌚

Plan 3.etg 1-400 ⌚

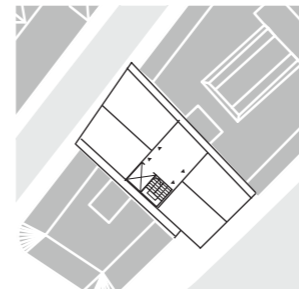

Snitt boenhet 1-200

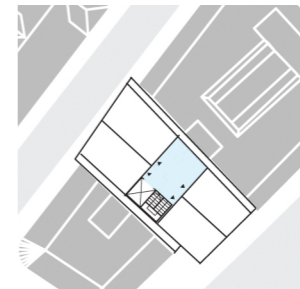

Abstrahert volummodell 1-100

innherredsveien

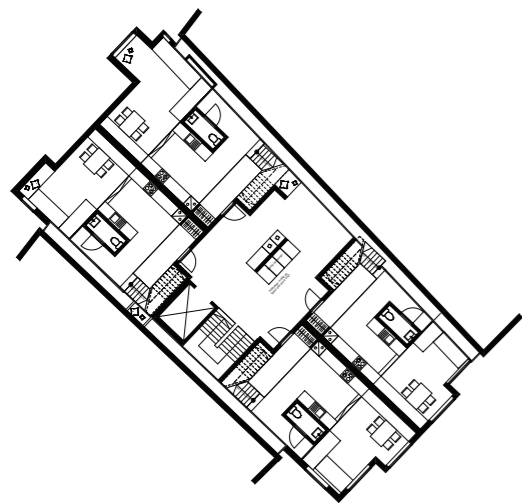
Lyssjakter

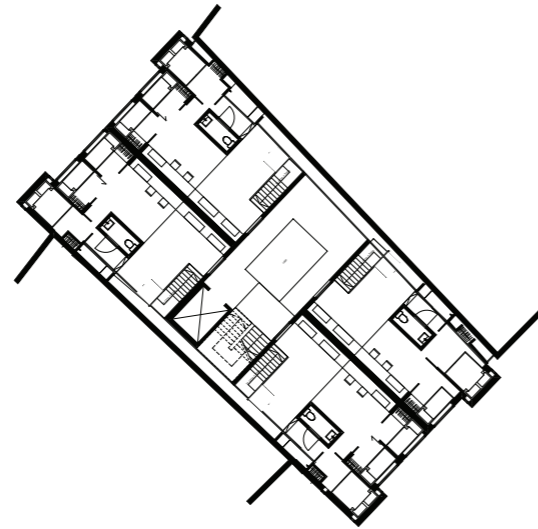
Sirkulasjon i bygget

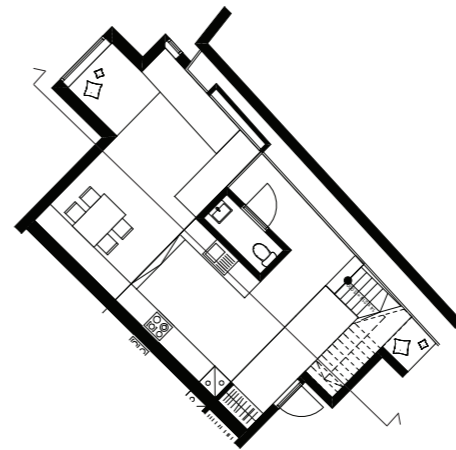
Aktivere vertikale

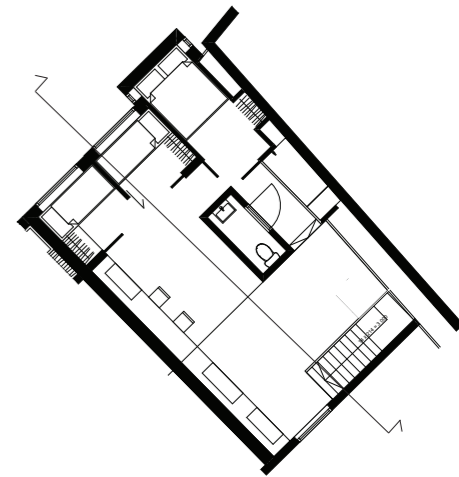
Plan 2.etg 1-400

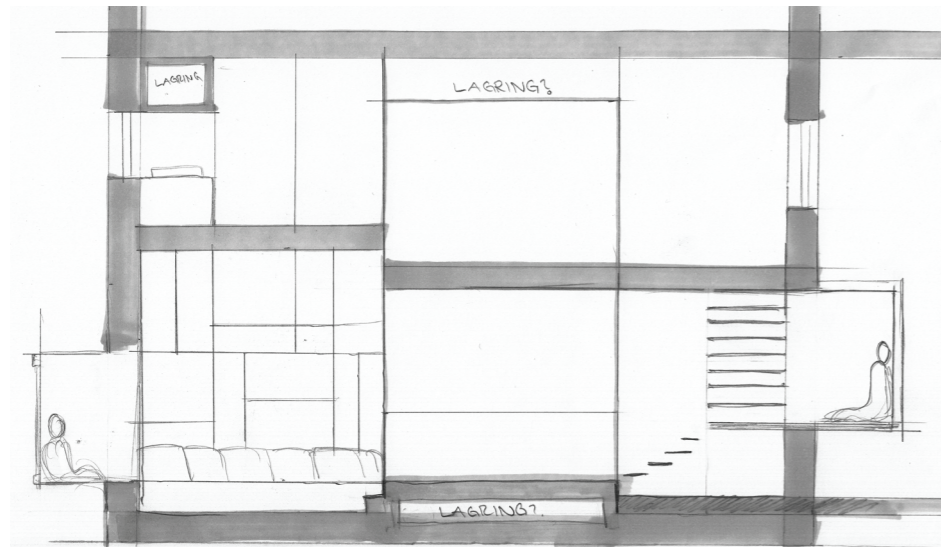
Plan 3.etg 1-400

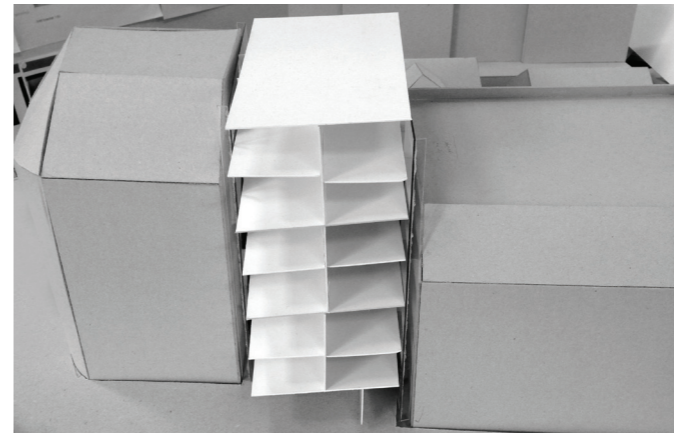
Plan boenhet 1.nivå 1-200

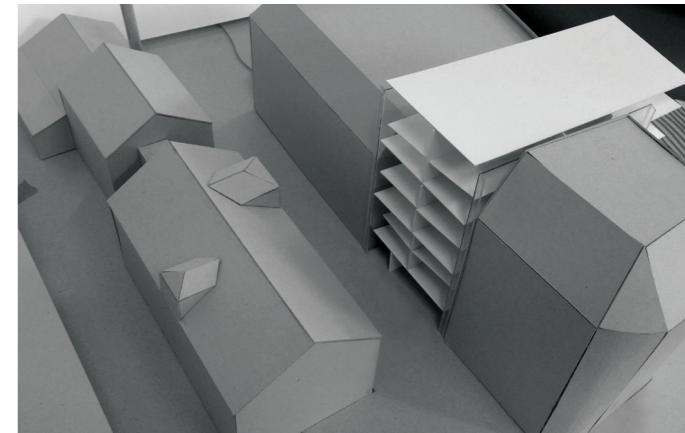
Plan boenhet 2.nivå 1-200

Snitt boenhet 1-100

Abstrahert volummodell 1-100

tilbakemelding midtsemester

Bjørn Otto Bråthen ga meg en god tilbakemelding på prosjektene. Han hadde troen på at jeg kunne få til et godt prosjekt, og han så fine kvaliteter i boligene. Imidlertid bad han meg om å være tydeligere på hva jeg undersøker i forhold til alternativer til boligkonvensjonene og forskriftene. Dette vil jeg klargjøre det på de neste sidene.

intensjoner

12.12.13 nr. 107 arkitektur.no www.arkitektur.no

Historie arkitektens forhistorie

Projektleder Dagny Marie Bakke har ledet NALs arbeid med undersøkelsen. Her diskuterte hun tekniske utfordringer med Perann Sylvia Stokke, leder av Fagkomiteen. Bak.

Arkitektene kritiske til flere sider ved TEK10

NAL har nylig gjennomført en spørreundersøkelse blant medlemmer i NAL, NIL, NLA og Tekna for å kartlegge erfaringer med teknisk forskrift TEK 10. Svarene fra undersøkelsen utgjør et godt grunnlag for NALs innspill til myndighetenes arbeid med ny forskrift.

→ I tillegg til flere spørsmål om generelle erfaringer med TEK 10, gikk undersøkelsen spesielt inn på temene universell utforming og energi.

Vi har spurt Dagny Marie Bakke, arkitekt i NAL, om hva som er de sentrale funnene:

- Svarene vi har fått viser at arkitektene er kritiske til flere sider ved forskriften. To av de viktigste funnene er at arkitektene mener TEK10 ikke ivaretar arkitektonisk kvalitet eller bidrar positivt til å fremme nye arkitektoniske løsninger. I tillegg er energiforbruk spesielt komplisert og gir ikke tilstrekkelig fleksibilitet.
- Bakke forteller videre at undersøkelsen avdekket at arkitektene mener at det er et stort problem at alle brønnen rådgivere eller utøvere har tilstrekkelig kompetanse på energiregler. Mange mener likevel at regelverket har bidrag til økt energieffektivitet og økt arealutnyttelse i boligprosjekter.
- Mange mener at kravene til universell utforming er for rigide, særlig i boligprosjekter.

Kravene til tilgjengelighet i bolig og universell utforming generelt oppfattes som et hinder for nytenkning og formyelse, sier Bakke.

Hun trekker fram at undersøkelsen fastslo at det er ytterligere ett område i TEK10 som arkitektene er kritiske til:

- Ettersom mener at TEK 10 ikke har bidrag til bedre samspill i planleggings- og byggeprosessen. Flere av medlemmene mener at det er viktig å ha et tett samarbeid mellom arkitekt og byggherre.
- Hvordan har responsen på undersøkelsen vært, og på hvilken måte skal NAL bruke svarene videre?
- I tillegg til konkrete svar på spørsmål i undersøkelsen, har vi fått inn over 60 sider med kommentarer og forslag. Dette tyder på et stort engasjement rundt sentrale aspekter ved forskriften. Resultatene er brukt som utgangspunkt for NALs uttalelser til revisjonen av energireglene til Direktoratet for byggvalgt.

Perann Sylvia Stokke
prosjektleder NAL

Nye medlemmer:

Francisco Maria Bica, Politecnico di Milano, Italia 2013, GAF
Viktor Lov Eghansen, Annettsen & Sørensen 2013, GAF
Tor Arne Rønne Eidevik, AHO 2013, GAF
Ina Clara Fritz, Tø Wiig, Oslo 2013, GAF
Christian Næve, AHO 2013, GAF
Doris Ann Larsen, Annettsen & Sørensen 2013, GAF
Carsten Lubitz, HJ Architects, Lyngdal 2013, GAF
Paulus Valdemar, AHO 2013, GAF
Taruja, AHO 2013, GAF
Mette Nord, AHO 2013, GAF
Hilde Fjernerstad Aase, AHO 2013, GAF

Gjenopptatte medlemmer:

Siri Gjøen, GAF
Linn Rasmussen, GAF
Karin Næve, GAF

FAKTA OM SPØRREUNDERSØKELSEN:

Spørreundersøkelsen gjennomføres under ledelse av Dagny Marie Bakke og Perann Sylvia Stokke. Rapporten vil bli offentliggjort i januar 2014.

Undersøkelsen ble sendt til totalt 5533 personer fordelt på medlemmer i NAL (1546), NIL og NLA (1461), Tekna (744) og NiL (182).

I en spørreundersøkelse i regi av NAL høsten 2013 kom det frem at flere arkitekter er kritiske til enkelte sider ved teknisk forskrift (TEK10). I artikkelen blir det nevnt:

"(...) arkitektene mener at TEK10 ikke ivaretar arkitektonisk kvalitet eller bidrar positivt til å fremme nye arkitektoniske løsninger"

"Mange mener at kravene til universell utforming er for rigide, særlig når det gjelder i boligprosjekter. Kravene til tilgjengelighet i bolig og universell utforming generelt oppfattes som et hinder for nytenkning og formyelse."

Kilde:
<http://www.arkitektur.no/arkitektene-kritiske-til-flere-sider-ved-tek10>

intensjoner

Behovet for tilgjengelige boliger begrunnes med at det skal skapes inkluderende omgivelser og løsninger som er gode for alle, uavhengig av alder og grad av funksjonsevne. Intensjonene bak forskriftene er gode, men er det hensiktsmessig at reglene skal gjelde alle nye boliger som bygges?

I min diplomoppgave ønsker jeg å stille spørsmål ved enkelte sider ved krav om tilgjengelighet i bolig, dvs. krav til trinnfri atkomst, krav til snusirkel og krav til tilgjengelighet på bad.

Jeg ønsker også å undersøke hvilke kvaliteter man kan oppnå ved å utforske alternative løsninger til boligkonvensjonene. Må boligen være inndelt i rom? Kan areal brukes til flere formål?

På de neste sidene i heftet utdyper jeg hva jeg vil undersøke og hvorfor. Jeg avgrensar undersøkelsene mine til disse temaene.

(jfr. Forskrifter i Kunnskapsbase)

Romlige kvaliteter i boligen ved bruk av nivåforskjeller

Hva undersøkes?

- Hvilke romlige kvaliteter kan oppnås ved å utnytte nivåforskjeller?
- Hvordan utnytte nivåforskjeller til lagring/oppbevaring?
- Kan nivåforskjeller og soneinndeling benyttes for å skille mellom boligfunksjoner i stedet for å inndele boligen i rom?

Hvorfor undersøkes dette?

Krav til tilgjengelig bolig er trinnfri atkomst. Dette kan føre til at mange byboliger blir ettplans leiligheter uten nivåforskjeller. Romlige kvaliteter og potensialet i den vertikale utnyttelsen kan da gå tapt. Kravene begrenser muligheten til å utnytte ulike nivåer, noe som vil kunne skape en følelse av variasjon og spenning i boligen.

Arealbruk i små boliger

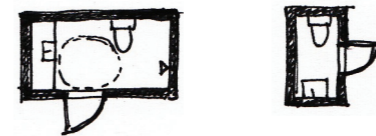
Hva undersøkes?

- Hvor i boligen er det mulig å "spare" areal?
- Hvordan kan komprimerte løsninger inneholde kvaliteter?
- Hvilke areal kan deles?

Hvorfor undersøkes dette?

Krav til tilgjengelig bolig er snuareal med diameter på minst 1,5m og tilgjengelighet på bad. Dette kan føre til at bad blir større enn nødvendig (for beboere som ikke sitter i rullestol), og at den plasskrevende snusirkelen går på bekostning av optimal utnyttelse av arealet. Fjerner man areal til f.eks. snusirkel og betjeningsareal ved siden av sengen, kan man gi mer areal til oppholdsrommene.

I små boliger med begrenset areal kan det også være aktuelt med løsninger for deling. Et eksempel er deling innad i boligen der barn kan gjøre lekser sammen i et fellesareal. Et annet eksempel er at flere boenheter kan dele et flerbruksareal til sosial aktivitet.

Konvensjoner/Tradisjonelle løsninger

Hva undersøkes?

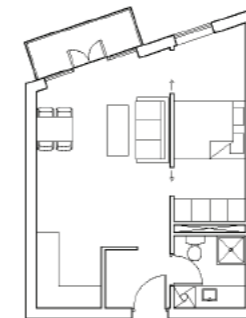
- Må boligen være inndelt i rom?
- Kan areal brukes til flere formål?
- Vil alternativer til de konvensjonelle løsningene gi andre bokvaliteter?

Hvorfor undersøkes dette?

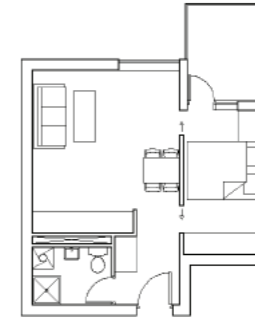
I dag er det flere likhetstrekk i planløsninger av små byleiligheter (se illustrasjon til høyre). Det er interessant å undersøke andre løsninger for organiseringen og utformingen av boligfunksjonene og å se hvilke andre kvaliteter de eventuelt kan føre med seg.

Pilestredet Park
2-roms 34,5 m²
ark.: GASA/Lund & Slaatto

Wexels plass
2-roms 46 m²
ark.: Heggelund & Koxvold

Ringnes Park
2-roms 38 m²
arkitekt: ARCASA

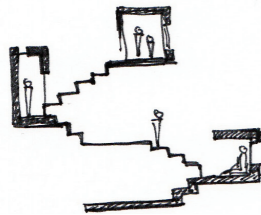
Grønlandskvartalene
2-roms 36 m²
arkitekt: ARCASA/DARK

Kilde: NAL-kurs: *Compact Living - Fremtidens arealeffektive boliger*
Forelesning av Bendik Manum, sivilarkitekt MNAL, professor i boligforskning, AHO

Vertikale forbindelser i boligen

Hva undersøkes?

- Hvordan kan vertikal kommunikasjon være en kvalitet ved boligen og en positiv opplevelse?
- Hvilket arkitektonisk potensiale ligger det i å bevege seg vertikalt?
- Hvordan kan vertikal kommunikasjon invitere til sosial interaksjon mellom beboere?

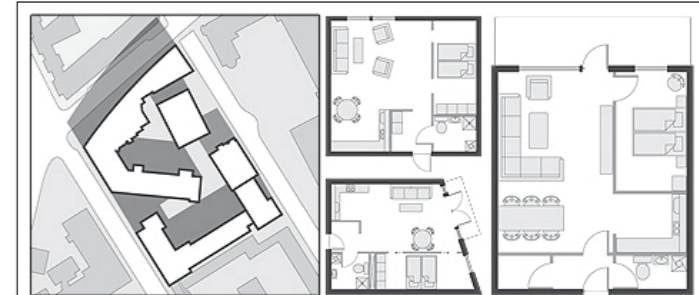
Hvorfor undersøkes dette?

Krav til tilgjengelig bolig er trinnfri atkomst. Dette fører til at kvaliteten ved å bevege seg vertikalt i boligen forsvinner. Trapper stimulerer til bevegelse. For beboere som ikke sitter i rullestol gir det å bevege seg stor helsegevinst. (Ref.: artikler i *Kunnskapsbasen*)

Vertikale forbindelser kan fungere som møtearena. Dersom bevegelseslinjer blir tillagt et utvidet program, inviteres det til kontakt mellom beboere.

Kravene til universell utforming fører til at hovedløsningen knyttet til adkomst også må være universelt utformet. Dette kan i mange tilfeller hindre bygging på vanskelige *infill*-tomter. Ved å utforske alternativer til forskriftene og konvensjonene gis det muligheter til å finne løsninger som kan gi god bokvalitet på vanskelige tomter .

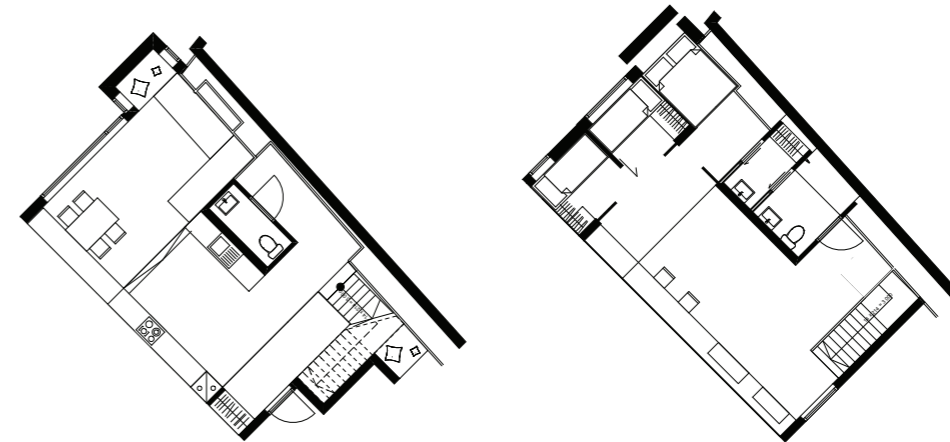
Et premiss for at slike alternative løsninger skal kunne fungere, er at de ikke misbrukes. Laila-løsningen, med soverom der dobbeltsengen går fra vegg til vegg, er et eksempel på en soveromsløsning som i enkelte tilfeller er misbrukt av eiendomsutviklere og solgt inn som en moderne løsning.

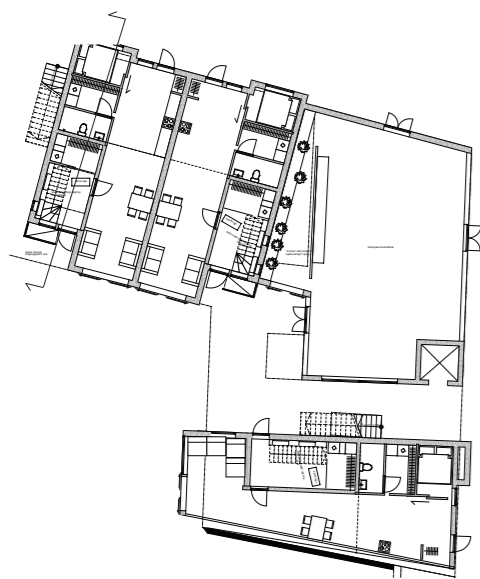
DE NYE GRÅBEINGÅRDENE: På *Wexels Plass* (til venstre) har krav om høy utnyttelse ført til at bygningskroppen er vinklet inn i det som normalt ville vært fellesområder i bakgården. Arkitektens solstudier viste at store deler av fellesområdene dermed ville være sølle - selv klokken klokken tolv ved sankthans. «Laila»-løsningen (i midten) med dobbeltseng fra vegg til vegg og utgang til stuen på begge sider, dominerer nye boligprosjekter. Soverommet krympes, men er «egnet for to». Til høyre: Husbankens skrekkeksempel på en «dårlig leilighet for to personer» (57 m²) fra 1985. Den har både kjøkken og entré, men er «trang og har ufl eksibel planløsning ». Et varp på dagens boligmarked, mener arkitekter .

Kilde: *Trangt, mørkt og dårlig*
(Se *Kunnskapsbase*)

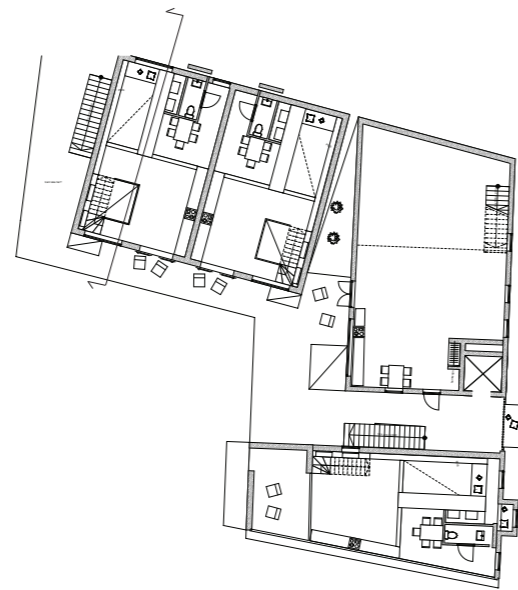
skissering // innherredsveien

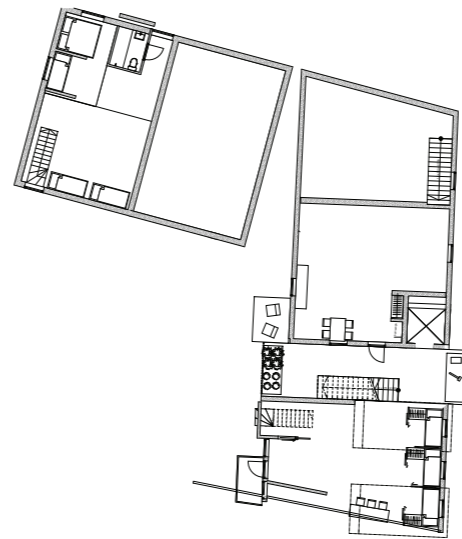
skissering // munkhaugveita

Bakkeplan 1-400 ⌵

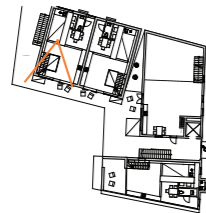
Plan 2.etg 1-400 ⌵

Plan 3.etg 1-400 ⌵

skissering // munkhaugveita

skissering // munkhaugveita

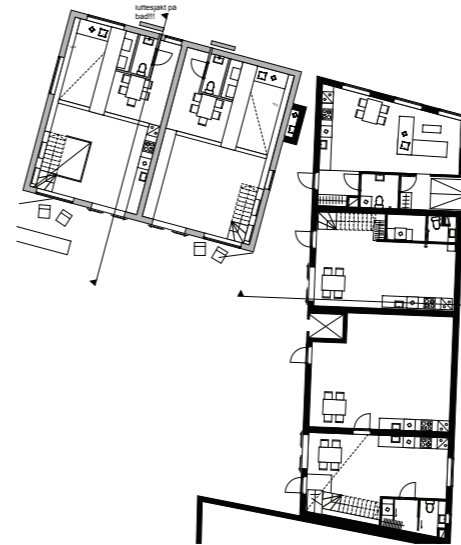

skissering // munkhaugveita

Snitt 1-100

skissering // munkhaugveita

Plan 2.etg 1-400

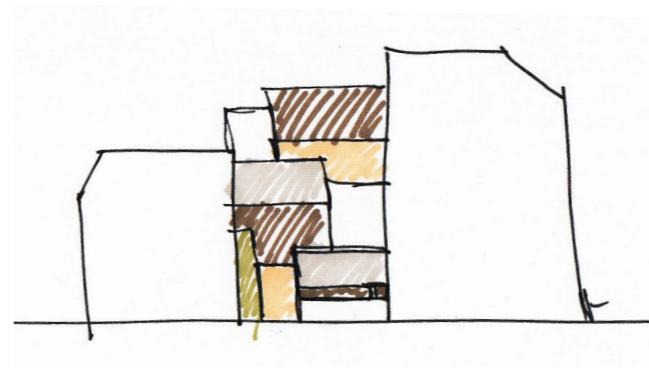
fasadeskissering // innherredsveien

Tidligere bebyggelse på tomt

Tidligere bebyggelse på tomten stakk ut i gaten og "spiste" av fortauet. Jeg tror det kan fungere bedre at bebyggelsen på bakkeplan flukter med nabobyggelsen. I etasjene over er det mulighet for utkraging. Dette spiller på lag med mitt konseptet med nisjer med lysinnslipp. Forskyvningene vil gi et dynamisk uttrykk i fasaden og gi liv til gaten. I tillegg opplever beboerne ulike visuell kontakt med byen.

fasadeskissering // innherredsveien

Kan fasaden danne et "patchwork" av ulike materialer?

dagens situasjon:nabobygg // innherredsveien

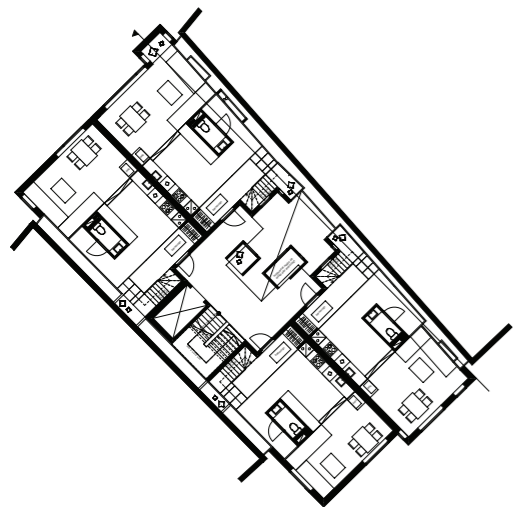
dagens situasjon:nabobygg // innherredsveien

utkraging // innherredsveien

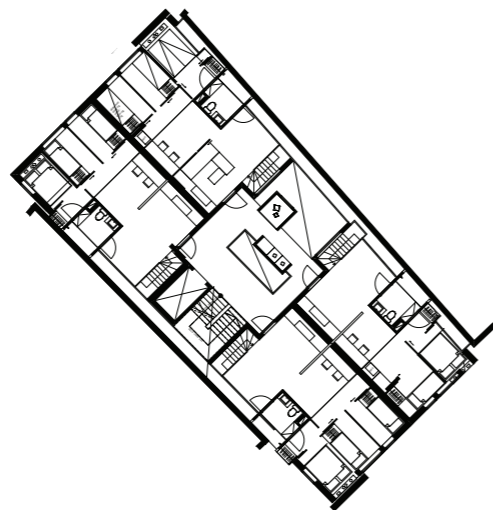
utkraging // innherredsveien

skissering // innherredsveien

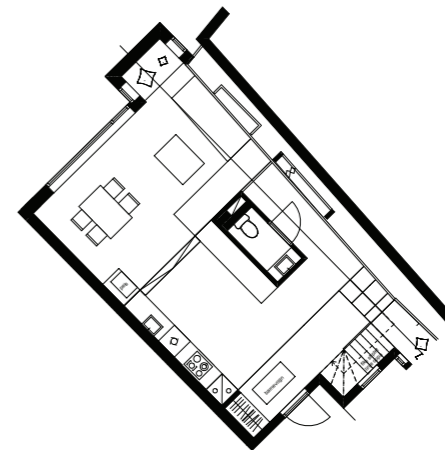

Plan 2.etg 1-400

Plan 3.etg 1-400

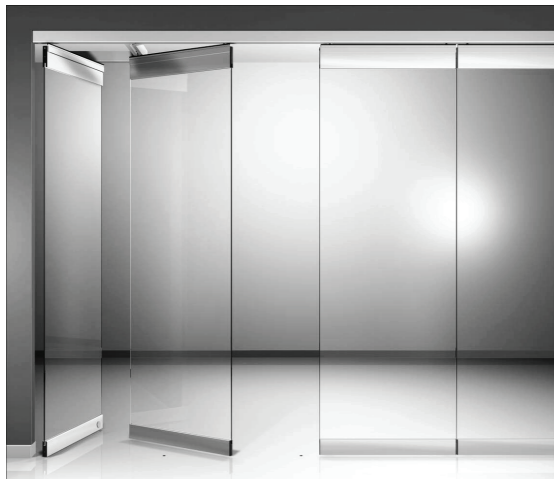

skissering // innherredsveien

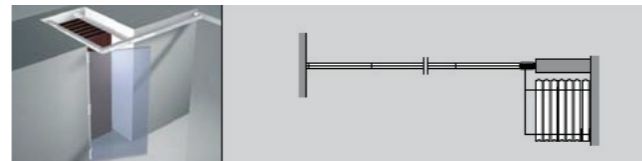

Plan // En boenhet // 1.nivå 1-200

dorma veggssystemer

dorma veggssystemer

Alternativ 1 stablet i vegg

Alternativ 2 stablet langs vegg

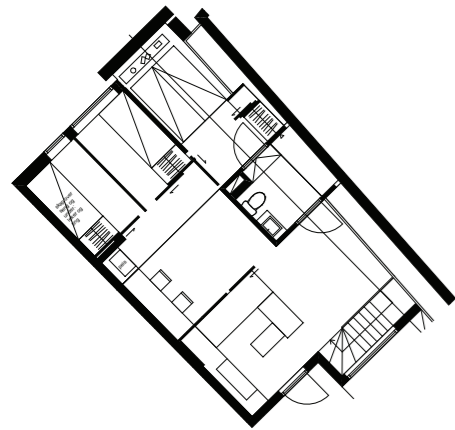
Dorma veggssystemer muliggjør en fleksibel bruk av rommet. Veggene kan stables langs veggen eller oppå hverandre.

Kan dette systemet anvendes i boligen?

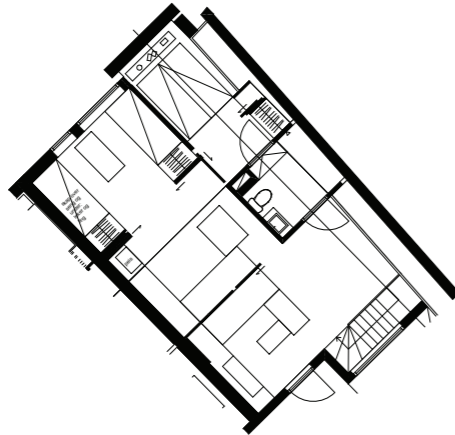
Kilde: www.dorma.no

skissering // innherredsveien

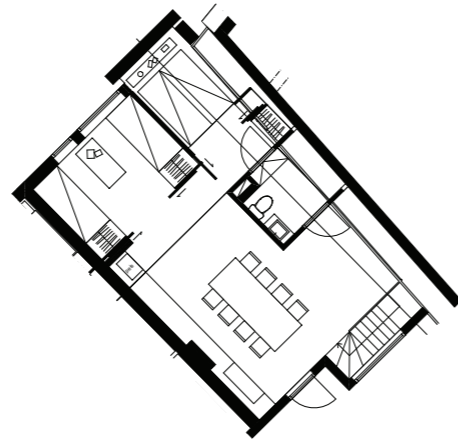
- Sovenisjer kan deles av og gi privatliv
- Et sted å gjøre lekser
- Et sted å være sammen

- Sovenisjer kan åpnes opp og fungere som sitteplasser
- To ulike oppholdsareal

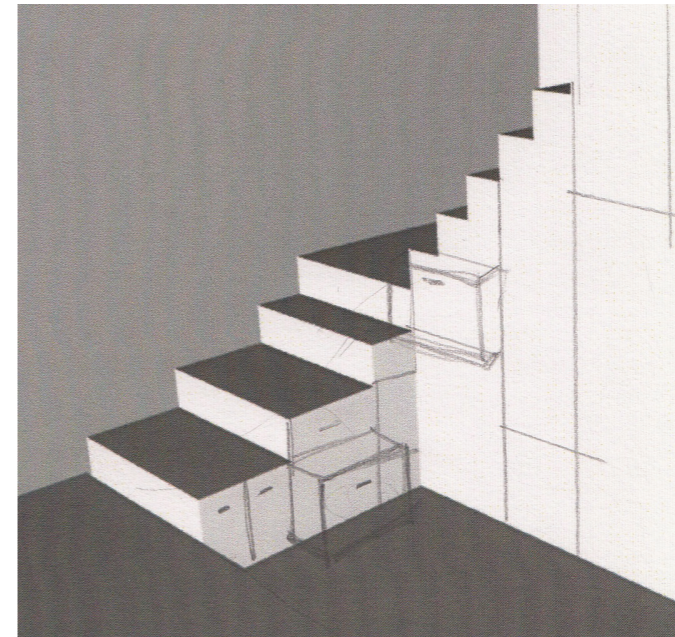

- Sovenisjer kan åpnes opp og fungere som sitteplasser
- Et stort oppholdsareal

Alternativ bruk av plan // 2.nivå 1-200

skissering // innherredsveien

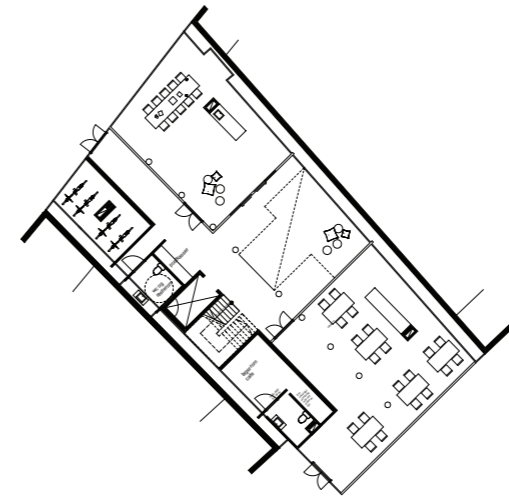
Kan trappen utnyttes til lagring?
Kan man sitte på de nederste trinne og ta på skoene?

skissering // innherredsveien

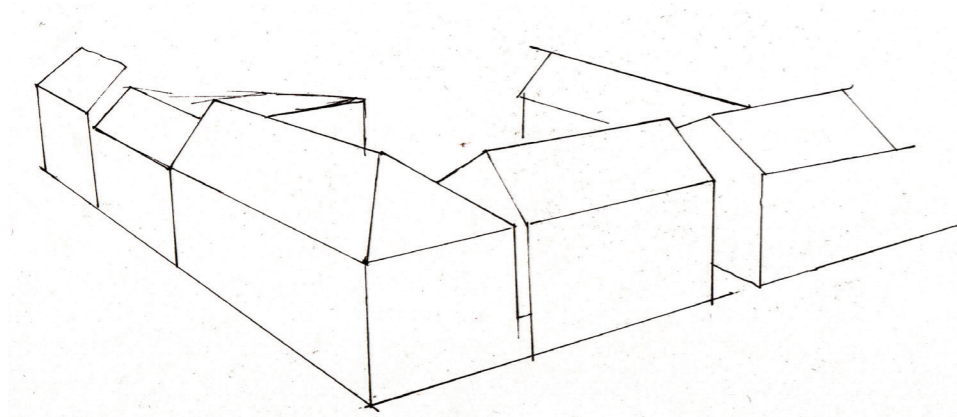
Snitt 1-400

skissering // innherredsveien

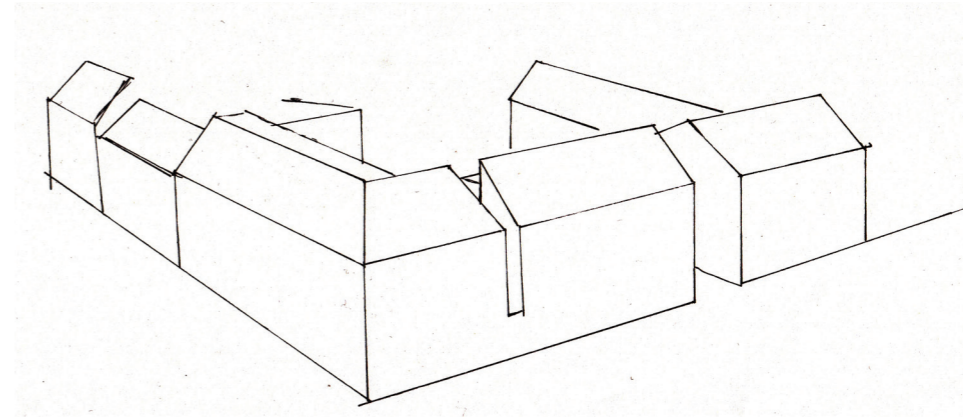
Skissering av bakkeplan 1-400

skissering // munkhaugveita

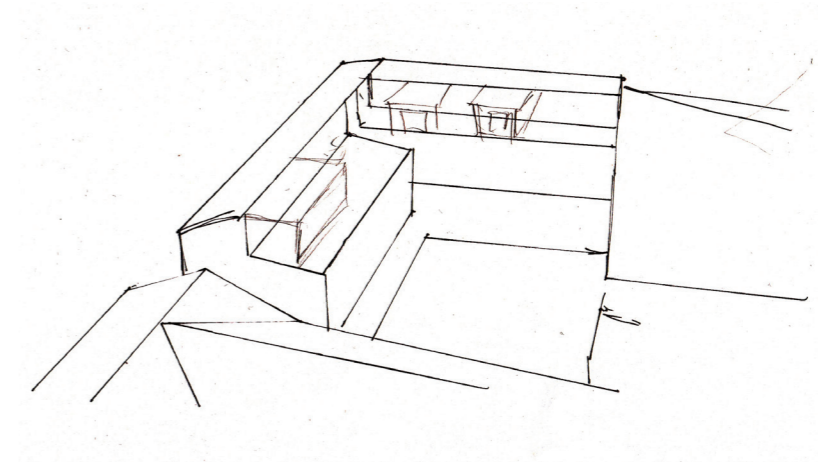
Ulike tak på de to volumene. Denne løsningen "skurrer" litt, blir ikke et godt møte i hjørnet.

skissering // munkhaugveita

Taket følger takformene til byggene rundt, kvartalet fremstår mer helhetlig.

skissering // munkhaugveita

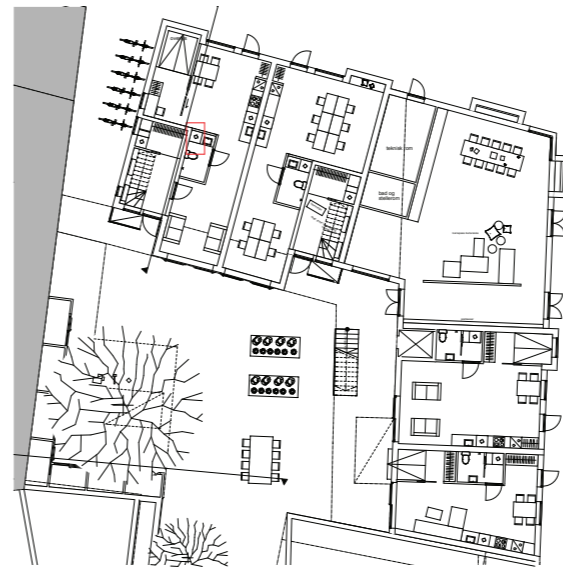
Takform inn mot hage. Pulttak gir høy takhøyde og mulighet til å jobbe med vollumene og nedtrapping inn mot hagen.

skissering // munkhaugveita

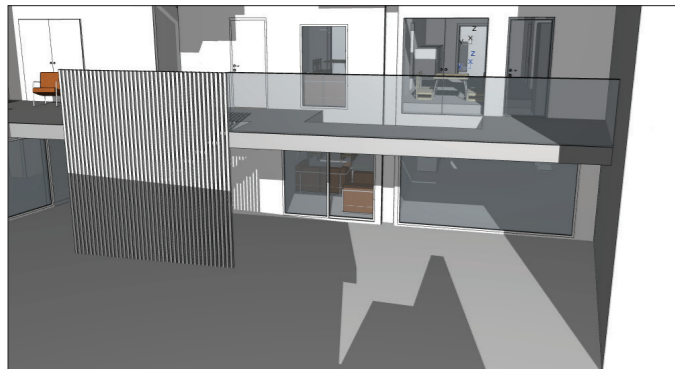
Skissering av hageplan

skissering // munkhaugveita

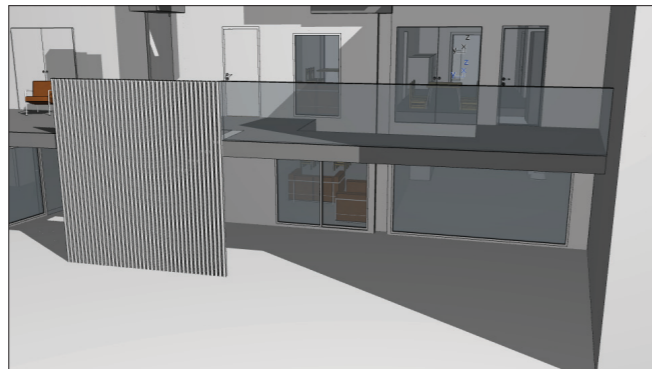

Bakkeplan 1-400

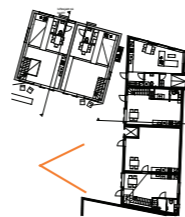
skissering // munkhaugveita

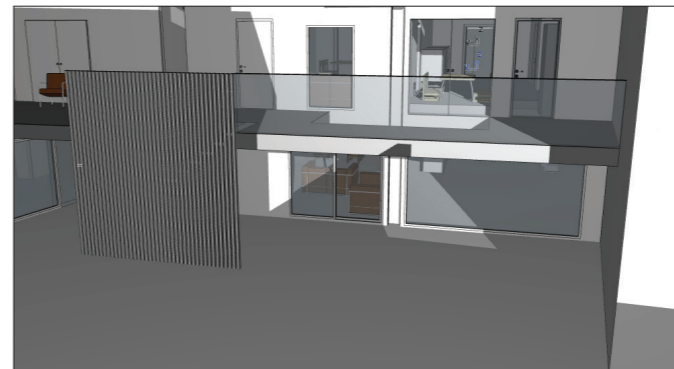
Sol midt på dagen (mai)
Lys inn til hybler på bakkeplan, åpning i dekke
over slipper inn mer lys

Ettermiddagssol (mai)
Nabobygg skygger uansett,
dekket i 2.etg skaper ikke mer
skygge

skissering // munkhaugveita

Ettermiddagssol (september)
Åpning i dekke over slipper inn
mer lys

skissering // munkhaugveita

Plan 2.etg 1-400

Plan 3.etg 1-400

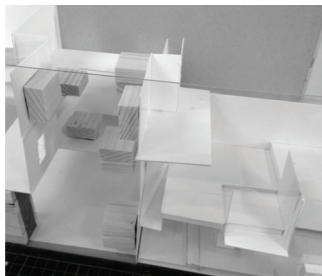
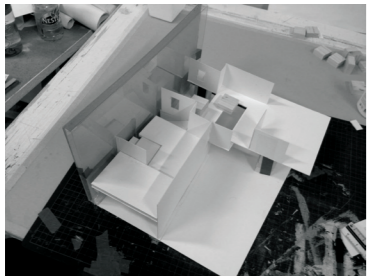
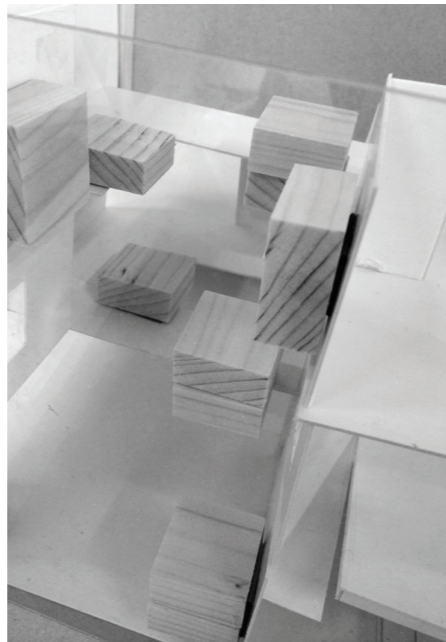
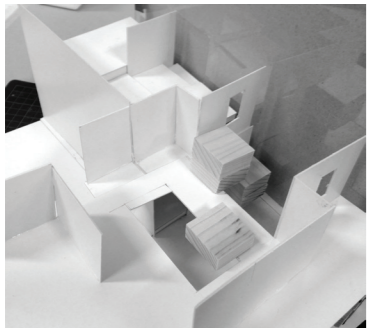

Inspirasjon: Puter stablet til sofa.
Arnes Korsmo og Grete Prytz Kittelsens hus i Planetveien 12

Kan sitteplassene i oppholdarealene bestå av puter som man stabler?

Kan man da enklere variere bruken av områdene?

modellstudier midtrom // innherredsveien

modellstudier midtrom // innherredsveien

